

Riksdagen

Uppteckningar vid

EU-nämndens sammanträden

2025/26:38

Fredagen den 8 maj

§ 1 Utbildnings-, ungdoms-, kultur- och idrottsfrågor **Gymnasie-, högskole- och forskningsminister Lotta Edholm** **Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utbildning,** **ungdom, kultur och idrott den 27–28 november 2025** **Återrapport från informellt ministermöte den 29–30 januari 2026** **Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för** **utbildning, ungdom, kultur och idrott den 11–12 maj 2026**

Anf. 1 VICE ORDFÖRANDEN:

Då förklarar jag dagens EU-nämndssammanträde för öppnat.

Vi välkomnar gymnasie-, högskole- och forskningsminister Lotta Edholm med medarbetare till EU-nämnden. Vi börjar med återrapporten från mötet den 27–28 november 2025 och det informella mötet den 29–30 januari 2026.

Anf. 2 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Ni har fått återrapporterna skriftligt. Om ni har några frågor får ni gärna ställa dem.

Anf. 3 VICE ORDFÖRANDEN:

Ingen begär ordet. Vi tackar för de skriftliga återrapporterna.

Vi går vidare till information och samråd i rådet den 11–12 maj. Vi börjar med dagordningspunkt 6, Förordningen om Erasmus+, Partiell allmän riktlinje. Det är ett beslutsärende. Det är vad vi har att ta ställning till i nämnden.

Anf. 4 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Fru ordförande! I nästa fleråriga budgetram för perioden 2028–2034 föreslog Europeiska kommissionen sommaren 2025 ett nytt Erasmus+-program. I det förslaget har Erasmus+ slagits ihop med Europeiska solidaritetskåren. Det övergripande syftet med Erasmus+-programmet är att bidra till ett motståndskraftigt, konkurrenskraftigt och sammanhållet Europa genom att främja utbildning, kompetensutveckling och internationellt samarbete inom Europa och globalt.

Programmet är EU:s flagskeppsinitiativ för utbildning, ungdom och sport, och är ett av EU:s mest framgångsrika och uppskattade program.

Programmet utgör en betydelsefull del i EU-samarbetet och spelar en viktig roll i att förse elever, ungdomar, studenter och personer engagerade i idrott med nya kunskaper, erfarenheter och möjligheter till interkulturella utbyten.

Under förhandlingarna i rådet har vissa förändringar gjorts i jämförelse med kommissionens ursprungliga förslag. Bland annat har medlemsstaternas inflytande över programmets styrning stärkts, och de föreslagna Erasmus+-stipendierna ska genomgå en utvärdering innan de eventuellt inkluderas i nästa programperiod.

Regeringen föreslår att Sverige ska ställa sig bakom den partiella allmänna riktlinjen om förslag till nytt Erasmus+-program för perioden 2028–2034.

Därmed är jag beredd att höra EU-nämndens frågor och synpunkter på detta.

Anf. 5 ROSE-MARIE CARLSSON (S):

Jag tackar för att ministern har kommit hit och inte skickat en statssekreterare. Det uppskattas mycket.

Jag sitter i utbildningsutskottet, och vi har berett och diskuterat detta ärende några gånger. Jag ser skillnaderna från när förslaget kom upp första gången till slutprodukten här. Vi ställer oss bakom den och tycker att den är bra.

Precis som ministern sa pågår ett test, och det vill man lyfta in i programmet. Vi har varit överens med regeringen om att utvärdera först och sedan se hur det ser ut nästa period. Vi välkomnar också att nya medlemmar ska tas in, det vill säga de som gör anspråk på att bli fullvärdiga medlemsstater i EU. Det tycker vi också är bra. Det gäller även att det är partiellt och inte kan blockeras, utan medlemsstaterna kan få igenom vad de vill, det vill säga stärks. Vi tycker att det är ett bra förslag.

Anf. 6 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Jag tycker också att förändringarna är bra. Det verkar rimligt att en försöksverksamhet först utvärderas innan man bestämmer sig för om den ska fortsätta eller inte. Det verkar rimligt, kan man tycka.

Anf. 7 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi är redo att gå till beslut. Det här är ett populärt program och inslag i vårt EU-samarbete.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Grundläggande färdigheter och det europeiska utbildningsområdet: bygga broar för framtiden. Det är en diskussionspunkt. Det EU-nämnden har att hantera är att ge mandat för diskussion.

Anf. 8 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Rådet väntas hålla en diskussion om grundläggande färdigheter och det europeiska utbildningsområdet. Bakgrunden till diskussionen är bland

annat handlingsplanen för grundläggande färdigheter som presenterades av kommissionen inom ramen för det paket om en kompetensunion som lades fram i mars 2025. Även inom ramen för det europeiska utbildningsområdet har det skett en diskussion om grundläggande färdigheter.

Två frågor ställs i diskussionsunderlaget.

Den första frågan handlar om hur nationella strategier inom utbildning bör anpassas för att utrusta elever och studenter med de fundamentala färdigheter som de behöver för att lyckas i dag och för att navigera morgondagens utmaningar. Är våra utbildningssystem tillräckligt flexibla och framtidsorienterade för att kunna leverera det de är ämnade för?

Den andra frågan handlar om hur samarbetet på EU-nivå, speciellt inom det europeiska utbildningsområdet och i synergi med kompetensunionen, kan stötta omvandlingen på bästa sätt.

Anf. 9 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 8, Slutsatser om lärare i den artificiella intelligensens tidsålder. Det är ett godkännande, det vill säga ett mandat för beslut.

Anf. 10 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):

Avsikten med rådsslutsatserna är att uppmärksamma de nyttor och utmaningar som AI kan innebära för lärare i arbetet. De avser också att belysa behovet av AI-kompetens och fortbildning för lärare inom AI. Vidare är avsikten även att belysa den viktiga roll som lärare har för att AI introduceras i undervisningen på ett pedagogiskt sätt.

I slutsatserna betonas även att AI-verktyg ska stödja, inte ersätta, lärare inom utbildning. Medlemsstaterna uppmanas att verka för forskningsbaserade åldersanpassade AI-verktyg som är framtagna för användande inom utbildning.

Medlemsstaterna uppmanas även att säkerställa att etiska värden beaktas och att arbeta för jämlikhet och inkludering vid användningen av AI inom utbildning. Vidare uppmanas medlemsstaterna att ge stöd till lärares kompetensutveckling och integrera AI-kompetens inom lärarutbildning och fortbildning. De uppmanas också att involvera lärare i arbetet med AI inom utbildning. Medlemsstaterna uppmanas även att säkerställa att AI bidrar till att främja lärares välmående och till att förbättra undervisningen utan att öka arbetsbördan.

Regeringen föreslår att Sverige ska ställa sig bakom godkännande av rådsslutsatserna om lärare i AI-tidsåldern.

Anf. 11 VICE ORDFÖRANDEN:

Också här kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi har kvar dagordningspunkten Övriga frågor. Finns det någon övrig fråga som ministern vill säga några ord om?

2025/26:38
8 maj

Anf. 12 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):
Nej, jag tror inte det.

Anf. 13 VICE ORDFÖRANDEN:
Vi tackar för informationen.
Vi tackar gymnasie-, högskole- och forskningsminister Lotta Edholm med medarbetare för den här gången i EU-nämnden. Lycka till på rådet.

Anf. 14 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L):
Tack så mycket!

Anf. 15 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar statssekreterare Petra Noreback till EU-nämnden. Vi ska hantera dagordningspunkterna 3–5 och 9 a och b gällande ungdomsfrågorna. Men först tar vi återrapporten.

Anf. 16 Statssekreterare PETRA NOREBACK:

Återrapporten gäller mötet i rådet för ungdom den 27–28 november 2025. Den 27–28 november ägde alltså ett formellt ministerrådsmöte rum i Bryssel, och den 27 november möttes ungdomsministrarna. Jag hänvisar också till att ni har fått en skriftlig rapportering från mötet, men jag svarar naturligtvis gärna på frågor.

Anf. 17 VICE ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor. Vi tackar för återrapporten.

Vi går in på dagordningspunkt 3, Säkerställa ungdomsvänlig politik i EU och i medlemsstaterna. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 18 Statssekreterare PETRA NOREBACK:

Jag går vidare till information och samråd.

Vid rådets möte den 11 maj kommer ungdomsministrarna att hålla ett åsiktsutbyte om ungdomsvänlighet. Temat har varit en genomgående prioritering på det ungdomspolitiska området för det cypriotiska ordförandeskapet under våren.

I det bakgrundsdokument som har tagits fram inför mötet redogörs för hur samarbetet inom ramen för EU:s nuvarande ungdomsstrategi 2019–2027 har bidragit till att göra EU:s politik mer ungdomsvänlig. Det handlar bland annat om förbättringar när det gäller att integrera ett ungdomsperspektiv i politiken, att stärka ungas deltagande i forum inom ramen för EU:s ungdomsdialog och att nå en bredare och mer mångfaldig grupp av unga. Samtidigt lyfts frågan om hur man i arbetet med kommande strategi, som ska gälla efter 2027, kan bygga på framgångar som uppnåtts och adressera fortsatta utmaningar inom området.

I bakgrundsdokumentet efterfrågas nationella exempel på praxis som har bidragit till att göra politik mer ungdomsvänlig. Vidare efterfrågas idéer eller lösningar för att stärka EU:s nästkommande ungdomsstrategi så att den blir mer ungdomsvänlig.

Med det övergår jag till att samråda om regeringens förslag till svensk ståndpunkt.

Regeringen välkomnar att det cypriotiska ordförandeskapet har valt att lyfta frågan om hur ungdomsvänlighet kan säkerställas i framtagande av politik på nationell nivå och EU-nivå. Regeringen avser vid åsiktsutbytet att bland annat lyfta exempel på nationellt arbete på det ungdomspolitiska området, såsom uppföljning och utveckling i förhållande till det nationella

ungdomspolitiska målet, vilket redovisas i den kommande ungdomspolitiska skrivelsen. Regeringen ser positivt på att existerande forum och strukturer för ungas deltagande på europeisk nivå används. Regeringen välkomnar därför fortsatt det arbete som sker inom ramen för EU:s ungdomsdialog.

Regeringens förslag till ståndpunkt återfinns i sin helhet i det underlag som har delats med ledamöterna inför sammanträdet.

Anf. 19 LOUISE THUNSTRÖM (S):

Ordförande! Jag tackar statssekreteraren för informationen.

Jag har några funderingar och reflektioner och någon fråga. Det ska ju utbytas erfarenheter av hur ungdomsvänlighet kan säkerställas inom politiken nationellt och på EU-nivå, och som statssekreteraren nämnde ställer ordförandeskapet frågor om både goda exempel och utmaningar nationellt.

I Sverige finns tyvärr tydliga tecken på att ungdomspolitiken har nedprioriterats, framför allt under nuvarande regering. Man har minskat statsbidragen till ungdomsorganisationer och även minskat stödet till nationell och internationell ungdomsverksamhet.

Vidare visar MUCF:s rapporter att allt färre unga upplever att de har inflytande och kan påverka, och vi kan även se ett trendbrott i valdeltagandet och att allt färre unga tror att demokrati är det bästa systemet för att styra ett samhälle.

Därtill ökar också ungdomsarbetslösheten, som nu är i Europas bottenränn, och ungas situation på bostadsmarknaden har kraftigt försämrats.

Jag menar givetvis inte att regeringen på något sätt ska tala ned Sverige i EU, men i diskussionen och erfarenhetsutbytet är det viktigt att tydligt redogöra för de utmaningar medlemsländerna har så att de kommer framåt i ungdomspolitiken också på nationell nivå.

Avser minister att ta upp dessa eller andra utmaningar, så som frågan från ordförandeskapet faktiskt är ställd? Kommer ministern också att ta upp idéer och förslag för arbetet framåt?

Anf. 20 Statssekreterare PETRA NOREBACK:

Sverige ämnar lyfta goda exempel, och givetvis behöver också utmaningar diskuteras, som jag tror till stor del delas av medlemsstaterna när det gäller flera av de saker ledamöten räknar upp.

Jag motsätter mig dock bilden av att regeringen har dragit ned på ungdomsorganisationernas bidrag. Det var ett tillfälligt covidstöd som löpte ut; i övrigt ligger bidragsgivningen till ungdomsorganisationerna fast.

Vad gäller valdeltagande har MUCF ett viktigt uppdrag och jobbar intensivt med att informera om valet och öka ungas deltagande i valet.

Vad gäller exempel och idéer är Sverige ett gott exempel och en förlaga till hur EU:s ungdomsdialog fungerar. Vi har ett välfungerande samarbete där regeringen har kontinuerlig dialog med ungdomsorganisationerna och i olika sakråd hämtar in ungdomars åsikter. Vi har också barnkonventionen som lag, vilket gör att det finns utrymme för barn- och ungdomsorganisationer att komma med synpunkter på de förslag som arbetas fram.

Vill du lägga till något ytterligare, Niklas?

Anf. 21 Ämnesrådet NIKLAS KARLENDAL:

Det Petra lyfte fram är väl i princip så vi har tänkt att lägga upp det hela vid rådsmötet. Varje land ges väldigt lite tid för dessa frågor, vilket begränsar möjligheterna att uttrycka sig mer ingående i olika frågor.

Anf. 22 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Resolution om översynen av arbetsplanen för EU:s ungdomsstrategi (2025–2027). Detta är ett godkännande, så det är alltså ett mandat för beslut vi har att hantera.

Anf. 23 Statssekreterare PETRA NOREBACK:

Fru ordförande! Vid denna dagordningspunkt väntas rådet godkänna ordförandeskapets förslag till rådsresolution om en revidering av arbetsplan för EU:s ungdomsstrategi. Det rör sig om ett tekniskt dokument där inkommande ordförandeskap får presentera sina preliminära planer för övriga medlemsstater. Revideringen rör arbetsplanen som gäller från den 1 januari 2025 till och med den 31 december 2027. Arbetsplanen fungerar som ett vägledande dokument för medlemsstaterna, kommissionen och övriga relevanta aktörer för att uppnå målen i EU:s ungdomsstrategi.

Utkastet till rådsresolution återspeglar aktiviteter som har genomförts och planeras att genomföras av det nuvarande trioordförandeskapet Polen, Danmark och Cypern och det kommande trioordförandeskapet Irland, Litauen och Grekland. Även kommissionens planerade aktiviteter ingår i arbetsplanen. Utkastet innehåller tre uppmaningar, två till nuvarande och kommande ordförandeskapstrio och en till medlemsstaterna och kommissionen. Den sistnämnda uppmaningen handlar om att säkerställa samråd inför utformningen av EU:s kommande ungdomsstrategi och de europeiska ungdomsmålen.

Med det övergår jag till att samråda om regeringens förslag till svensk ståndpunkt.

Regeringen avser att ställa sig bakom ett godkännande av rådsresolutionen om revidering av arbetsplanen för EU:s ungdomsstrategi 2025–2027.

Regeringens förslag till ståndpunkt återfinns i sin helhet i det underlag som ledamöterna har fått inför sammanträdet.

Anf. 24 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagsordningspunkt 5, Resolution om resultatet av den 11:e cykeln av EU:s ungdomsdialog. Också detta är ett godkännande, så det är alltså ett mandat för beslut.

Anf. 25 Statssekreterare PETRA NOREBACK:

Fru ordförande! Vid denna dagordningspunkt väntas rådet ställa sig bakom det cypriotiska ordförandeskapets förslag till rådsresolution som sammanfattar resultaten av den 11:e cykeln av EU:s ungdomsdialog. En

sådan resolution tas fram av varje ordförandeskap som avslutar en 18-månaderscykel i EU:s ungdomsdialog.

EU:s ungdomsdialog är, som ledamöterna vet, EU:s struktur för dialog mellan ungdomar, ungdomsorganisationer, beslutsfattare, experter, forskare och andra aktörer i det civila samhället.

Målet med resolutionen är att sammanfatta de huvudsakliga slutsatserna från dialoger, konferenser, studier och rådsslutsatser från de tre ordförandeskapen.

I utkastet till rådsresolution uppmuntras medlemsstaterna och kommissionen bland annat att beakta resultaten av den 11:e cykeln av EU:s ungdomsdialog. Resultaten visar att ungas känsla av tillhörighet och förtroende för EU kan byggas genom att stärka ungas demokratiska röst och inflytande på beslutsfattande. Kommissionen uppmuntras bland annat att fortsätta att förbättra transparensen EU:s beslutsfattande och påvisa den relevans och det inflytande EU:s institutioner har på ungas vardag.

Med det övergår jag till att samråda om regeringens förslag till svensk ståndpunkt.

Regeringen avser att ställa sig bakom ett godkännande av rådsresolutionen om resultatet av den 11:e cykeln av EU:s ungdomsdialog.

Även här har ledamöterna fått ta del av förslaget till ståndpunkt i sin helhet i det underlag som har delats inför sammanträdet.

Anf. 26 VICE ORDFÖRANDE:

Jag dristar mig till att själv ställa en fråga, bara av intresse. Har statssekreteraren fått någon hint om vad den kommande trion har tänkt att prioritera för ungdomspolitiskt mål?

Anf. 27 Statssekreterare PETRA NOREBACK:

Under rådsmötet kommer Irland att få en möjlighet under punkten Övrigt att presentera sina prioriteringar, så då får vi veta mer.

Anf. 28 VICE ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 9 a och b, Övriga frågor, som bland annat rör det kommande irländska ordförandeskapet, så jag kanske föregick detta lite.

Anf. 29 Statssekreterare PETRA NOREBACK:

Jag har inget särskilt att ta upp.

Anf. 30 VICE ORDFÖRANDE:

Vi tackar för informationen.

§ 3 Utbildnings-, ungdoms-, kultur- och idrottsfrågor
Statssekreterare Petra Noreback
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utbildning,
ungdom, kultur och idrott den 27–28 november 2025
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utbildning, ungdom, kultur och idrott den 11–12 maj 2026

2025/26:38
8 maj

Anf. 31 Statssekreterare PETRA NOREBACK:

Den 27–28 november ägde ett formellt ministerrådsmöte rum i Bryssel, även på idrottsområdet, och den 28 maj möttes idrottsministrarna. Ledamöterna har fått ta del av en skriftlig rapport, men jag svarar gärna på frågor om sådana finns.

Anf. 32 VICE ORDFÖRANDEN:

Det finns inget ytterligare att tillägga från EU-nämnden, och vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 12, Psykisk ohälsa inom idrotten: från individuell resiliens till systemansvar. Det är en diskussionspunkt. Så det vi hanterar här på nämnden är ett mandat för diskussion.

Anf. 33 Statssekreterare PETRA NOREBACK:

Fru ordförande! Vid rådets möte kommer det alltså att hållas ett åsiktsutbyte om psykisk hälsa inom idrotten. Psykisk hälsa inom idrotten är ett framväxande prioriterat område inom Europeiska unionen. Inom EU:s arbetsplan för idrott, som gäller från 2024–2027 erkänns psykisk hälsa som en viktig dimension av idrottspolitiken, med koppling till deltagande, prestation och idrottssektorns långsiktiga hållbarhet.

Inför åsiktsutbytet har det cypriotiska ordförandeskapet presenterat ett diskussionsunderlag, och fokus för diskussionen väntas vara på hur medlemsstaterna kan stärka idrottspolitiska insatser för att minska psykisk press och främja psykiskt välmående inom idrotten. Fokus väntas också läggas på vilka EU-initiativ som kan stärka arbetet med psykisk hälsa inom idrotten.

Med det övergår jag till att samråda om regeringens förslag till ståndpunkt.

Regeringen välkomnar att det cypriotiska ordförandeskapet har valt psykisk hälsa inom idrotten som tema för diskussionen. Psykisk ohälsa är en stor folkhälsoutmaning som medför personligt lidande hos många människor men även stora samhällskostnader. Regeringen avser att i diskussionen redogöra för insatser som regeringen har vidtagit för att stärka arbetet mot psykisk ohälsa inom idrottsrörelsen. Regeringen anser att det på EU-nivå är värdefullt med kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt frivilligt samarbete mellan medlemsstater i frågor som rör psykisk hälsa inom idrotten.

Regeringens förslag till ståndpunkt finns i sin helhet i ledamöternas handlingar.

Anf. 34 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns ett starkt stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 13, Slutsatser om idrottsturism som bidragande faktor till hållbar utveckling. Det är ett godkännande, alltså ett mandat för beslut.

Anf. 35 Statssekreterare PETRA NOREBACK:

Vid mötet väntas rådet ställa sig bakom ett antagande av rådsslutsatser om idrottsturism som bidragande faktor till hållbar utveckling. Regeringen överlade om detta med kulturutskottet den 3 mars.

I utkastet till rådsslutsatser uppmuntras medlemsstaterna bland annat att överväga att ha en strategisk och integrerad ansats till utveckling av idrottsturism. Kommissionen uppmuntras bland annat att stödja utbyte av information, goda exempel och kunskap bland medlemsstater och relevanta intressenter om utveckling av hållbar idrottsturism.

Idrottsrörelsen och intressenter inom idrottsturism uppmuntras bland annat att överväga att engagera sig i ett långsiktigt och strukturerat partnerskap och samarbete för att utveckla hållbara tjänster och projekt inom idrottsturism.

Under förhandlingarna har regeringen bland annat verkat för att göra rådsslutsatserna mer balanserade samt att innehållet ska beakta idrottsturismens varierande karaktär i de olika medlemsstaterna. Vi har också arbetat för att slutsatserna inte ska vara alltför omfattande samt att idrottsrörelsens självständighet ska respekteras.

Med detta går jag över till att samråda om regeringens förslag till svensk ståndpunkt.

Regeringen avser att ställa sig bakom ett godkännande av rådsslutsatserna om idrottsturism som bidragande faktor till hållbar utveckling. Förslaget till ståndpunkt finns i sin helhet i det underlag som ledamöterna har fått inför sammanträdet.

Anf. 36 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 14, Övriga frågor.

Anf. 37 Statssekreterare PETRA NOREBACK:

Fru ordförande! När det gäller dagordningspunkten Övriga frågor vill jag särskilt lyfta fram två övriga frågor som anmälts inför mötet.

Polen har anmält en övrig fråga om vilka konsekvenser det kan få för organiseringen av idrottsevenemang i Europa att idrottare från Ryssland och Belarus tillåta tävla internationellt under sina nationella symboler. Regeringen anser att det är angeläget att frågan lyfts upp, och vi avser att ställa oss bakom noten.

Kommissionen har anmält en övrig fråga om överväganden av policy- och säkerhetsaspekter kopplade till ryska och belarusiska idrottares deltagande i idrottstävlingar i Europa. Regeringen står bakom kommissionens stöd för Ukraina och anser att Rysslands agerande är oacceptabelt och måste upphöra omedelbart. Regeringen avser därför att vid mötet uttrycka stöd för kommissionärens engagemang i frågan och för motståndet mot att tillåta ryska och belarusiska idrottare att tävla under sina nationella symboler samt att vi håller med om bedömningen att det är en viktig politisk och säkerhetsmässig fråga.

Anf. 38 VICE ORDFÖRANDEN:

Detta är en informationspunkt, som vi inte samråder om. Det finns alltså inga avvikande ståndpunkter. EU-nämnden verkar tycka att informationen är alldeles till fyllest, och vi tackar för den.

Vi tackar statssekreteraren som i dag har representerat statsrådet Elisabet Lann och statsrådet Jakob Forssmed. Jag önskar lycka till på kommande ministerråd.

2025/26:38

8 maj

§ 4 Utbildnings-, ungdoms-, kultur- och idrottsfrågor
Statssekreterare Karin Svanborg-Sjövall
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utbildning,
ungdom, kultur och idrott den 27–28 november 2025
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utbildning, ungdom, kultur och idrott den 11–12 maj 2026

Anf. 39 VICE ORDFÖRANDE:

Vi välkomnar statssekreterare Karin Svanborg-Sjövall till EU-nämnden.

Vi börjar med återrapporten, innan vi går in på samrådet.

Anf. 40 Statssekreterare KARIN SVANBORG-SJÖVALL:

God morgon! Rådet godkände under mötet rådsslutsatserna om den strategiska roll som kultur, kulturarv och audiovisuella verk har för att upprätthålla europeiska värden och demokratins motståndskraft.

Rådsslutsatserna om tillgång till tillförlitliga nyheter som en del av den europeiska demokratiskölden kunde däremot inte godkännas då Ungern inte ställde sig bakom dem. Övriga medlemsstater uttryckte sitt stöd för slutsatserna, och diskussionen resulterade i ordförandeskapsslutsatser med stöd av 26 medlemsstater.

Det danska ordförandeskapet presenterade en lägesrapport om förhandlingarna om programmet AgoraEU under hösten 2025, och kommissionär Micallef beskrev EU-kommissionens position angående programmet. Ett stort antal medlemsstater välkomnade lägesrapporten.

Kommissionär Micallef presenterade kulturkompassen, som är ett strategiskt ramverk för att stärka kulturens roll i EU:s politik, och initiativet den europeiska demokratiskölden, som är tänkt att skydda informationsmiljön, stärka fria val och stödja oberoende medier. Om man vill ha ytterligare information om detta hänvisar jag till den fullständiga rapport som lämnats till nämnden.

Anf. 41 VICE ORDFÖRANDE:

Vi tackar statssekreteraren för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 10, Förordningen om AgoraEU. Det är en partiell allmän riktlinje och en beslutspunkt, så det är mandat för beslut som vi hanterar här i EU-nämnden.

Anf. 42 Statssekreterare KARIN SVANBORG-SJÖVALL:

Vid rådsmötet den 12 maj kommer rådet att ta ställning till förslaget till partiell allmän riktlinje om det föreslagna programmet AgoraEU inför vidare förhandlingar med Europaparlamentet. Inför detta vill vi alltså samråda om den svenska ståndpunkten.

I somras presenterade kommissionen ett förslag till förordning om inrättande av programmet AgoraEU för perioden 2028–2034, inom ramen för EU:s fleråriga budgetram. Förslaget bygger på en sammanslagning av det nuvarande programmet Kreativa Europa, som innefattar kultur och en audiovisuell del, och programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden, det så kallade Cerv.

Kommissionen föreslår att AgoraEU tar vidare de olika delar som i dag ingår i Kreativa Europa och Cerv, men till detta kommer också en ny programdel som avser nyhetsmedier och arbete mot desinformation. Programmet föreslås få också en horisontell del som avser arbete som bedrivs till förmån för flera olika programområden.

Förslaget har under hösten och våren förhandlats i rådsarbetsgruppen för kultur. Vi har också överlagt med kulturutskottet om vår ståndpunkt gällande de delar av AgoraEU som faller under deras ansvarsområde. Vi har också gett muntlig information till konstitutionsutskottet och hållit arbetsmarknadsutskottet informerat om de delar av programmet som faller under deras ansvarsområde.

Det är viktigt att påpeka att förhandlingarna i rådsarbetsgruppen för kultur inte har inkluderat några budgetära aspekter, utan dessa ska fastställas inom ramen för förhandlingarna inom EU:s fleråriga budgetram. Det finns alltså inga siffror eller procent att diskutera i nuläget.

Under förhandlingarna har medlemsstaterna accepterat att utgå från kommissionens förslag att slå ihop Kreativa Europa och Cerv till AgoraEU. Många medlemsländer, inklusive Sverige, har samtidigt noga betonat vikten av att respektera de olika programmets särprägel. Vi tycker att det utkast som vi har fått se hittills speglar en sådan balans rätt väl.

En annan balans som också tagits upp till diskussion är den mellan flexibilitet och förutsebarhet, om man ska försöka förenkla programmen, alltså att man inte slår fast alltför många bestämmelser som ska gälla i sju år, i en snabbt föränderlig värld. Samtidigt förstår man att programmets förmånstagare vill ha någorlunda kunskap om vad som gäller framöver. Vi tycker att också den balansen är ganska god i det läge vi har nu.

I förhandlingarna har Sverige tillsammans med rätt många andra verkat för att medlemsstaterna ska få en stärkt roll i den löpande styrningen av programmet, och detta har vi fått gott genomslag för. Genom en programkommitté skulle medlemsstaterna kunna granska men också godkänna arbetsprogram löpande under hela programperioden, såsom fallet är i dag inom Kreativa Europa men också inom Cerv.

Rådet har i sitt utkast tydliggjort de nationella programkontorens roll i programmet. För Sveriges del gäller detta Statens kulturråd och Svenska Filminstitutet, för de olika programområdena inom Kreativa Europa, men också Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, för Cerv. Vi ser att programkontoren har en viktig roll för att ge vägledning och stöd till våra målgrupper. Vi tycker att det är positivt att detta befästs i AgoraEU.

När det gäller innehållet är det mycket som kommer att tas vidare inom de nuvarande programmen, men med en hel del lärdomar från de senaste åren. Vi tycker att det är positivt att AgoraEU redan i kommissionens förslag fokuserar mer på konstnärlig frihet och mediefrihet än vad det nuvarande Kreativa Europa gör. Vi har i förhandlingarna bidragit till att rådet ytterligare ska kunna stärka den typen av skrivningar.

I förhandlingarna har Sverige också varit drivande för att fokus i programområdet Cerv plus ska ligga på själva kärnan, nämligen åtgärder för att säkerställa respekten för unionens värden, rättsstatens principer och EU:s rättighetsstadga. Vi har också verkat för att programmet på ett effektivt sätt ska bidra till att motverka mäns våld mot kvinnor och olika former av rasism, inklusive antisemitism.

Mot bakgrund av dessa förhandlingsresultat föreslår regeringen att Sverige ska ställa sig bakom förslaget till partiell allmän riktlinje för AgoraEU inför de kommande förhandlingarna med Europaparlamentet.

Anf. 43 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 11, EU:s arbetsplan för kultur 2027–2030. Det är en diskussionspunkt. Det vi hanterar här i EU-nämnden är alltså mandat för diskussion.

Anf. 44 Statssekreterare KARIN SVANBORG-SJÖVALL:

Det cypriotiska ordförandeskapet har inför riktlinjedebatten inkommit med ett diskussionsunderlag om EU:s arbetsplan för kultur 2027–2030. Nuvarande arbetsplan sträcker sig fram till och med 2026 varför en ny behöver antas inför 2027.

Under den andra halvan av 2026 kommer arbetsplanen att förhandlas fram för antagande, sannolikt vid ett rådsmöte i november. Riktlinjedebatten kommer att vägleda höstens arbete, särskilt gällande vilka teman som man på olika sätt vill ta upp i arbetsplanen.

Arbetsplanerna slår generellt fast vad rådet och kommissionen gör för åtgärder inom det kulturpolitiska området, såsom expertmöten, konferenser, studier och den typen av saker. Dokumentet är inte bindande, och åtgärder kan både tillkomma och utgå under löptiden. Parallellt med detta arbete förhandlar Europaparlamentet, rådet och kommissionen fram en gemensam förklaring med det föreslagna namnet Europa för kultur – kultur för Europa.

Den förklaringen är del av den så kallade kulturkompassen, som ska tjäna som en strategisk EU-ram för kultur. Arbetsplanen för kultur 2027–2030 kommer därmed att kunna ha den gemensamma förklaringen som strategisk utgångspunkt.

Vi överlade också om förklaringen med kulturutskottet i februari.

En fråga för riktlinjedebatten är just hur den kommande arbetsplanen ska förhålla sig till politiska ramverk som kulturkompassen. Regeringen har för avsikt att välkomna riktlinjedebatten och arbetsplanen som ett sätt att strukturera rådets insatser på. Samtidigt har vi för avsikt att ge uttryck för att den gemensamma förklaringen inom ramen för kulturkompassen kommer att kunna ta över den mer övergripande strategiska funktion som arbetsplanerna tidigare har haft. Detta tror vi kommer att kunna avlasta kommande arbetsplan något.

När det handlar om teman för en kommande arbetsplan avser vi att nämna konstnärlig frihet och också innovativa och alternativa finansieringsmodeller. Båda dessa teman ingår i kulturkompassen med den gemensamma förklaringen och välkomnas också i den svenska ståndpunkt som vi förankrade i kulturutskottet i februari.

Anf. 45 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag tycker att det var föredömliga föredragningar på båda punkterna. De var uttömmande och bra.

Vi kan då konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då har vi bara dagordningspunkt 14 a, Övrigt, kvar.

2025/26:38
8 maj

Anf. 46 Statssekreterare KARIN SVANBERG-SJÖVALL:
Vi har inget övrigt att tillägga.

Anf. 47 VICE ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för informationen. Vi tackar statssekreteraren, som här har representerat kulturminister Parisa Liljestrand, och önskar er varmt lycka till vid kommande EU-möten och en trevlig helg så småningom!

§ 5 Utrikesfrågor – försvar
Försvarsminister Pål Jonson
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikesfrågor – försvar den 11 februari 2026
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utrikesfrågor – försvar den 12 maj 2026

Anf. 48 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar försvarsminister Pål Jonson med medarbetare.

Vi börjar, som brukligt, med en återrapport från mötet i rådet den 11 februari 2026. Sedan går vi in på samrådet inför kommande vecka.

Anf. 49 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru ordförande! Vi har delat med oss av en skriftlig rapport. Jag har i övrigt ingenting att tillägga.

Anf. 50 VICE ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för informationen.

Då går vi in på information och samråd inför mötet i rådet den 12 maj 2026. Vi börjar med dagordningspunkt 3, Aktuella frågor. Det är en informationspunkt. Finns det några aktuella frågor som försvarsministern vill berätta för EU-nämnden om?

Anf. 51 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru ordförande! Det finns det inte i det här läget.

Anf. 52 VICE ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för informationen.

Och vi går vidare till dagordningspunkt 4, Uppdaterad omfattande hotanalys. Det är en föredragning, och det ska vara en vägledning för det framtida arbetet. Också detta är en informationspunkt.

Anf. 53 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru ordförande! Det vi vet är att det kommer att presenteras en hotbildsanalys. De svenska ingångsvärdena i detta är bekanta, naturligtvis. Men det är alltså en informationspunkt. Vi anför naturligtvis hela tiden Ryssland som det dimensionerande hotet.

Anf. 54 VICE ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, EU:s stöd till Ukraina. Detta är en diskussionspunkt, och EU-nämnden har att hantera mandat för diskussion.

Anf. 55 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru ordförande! På dagordningen för FAC försvar den 12 maj finns det tre diskussionspunkter: EU:s stöd till Ukraina, Situationen i Mellanöstern och dess implikationer för EU:s säkerhet samt EU:s försvarsberedskap.

Nu är vi på den första diskussionspunkten, som alltså handlar om EU:s stöd till Ukraina. Jag kommer att fokusera på tre aspekter. För det första

måste vi givet situationen i Mellanöstern verka för att Ukraina fortsatt ska stå högt upp på den politiska agendan. Regeringen driver på för ett omfattande militärt, civilt, ekonomiskt och humanitärt stöd.

Regeringen driver även på för att öka pressen på Ryssland. Det är särskilt viktigt att vidta åtgärder för att minska de ryska energiintäkterna.

Regeringen välkomnar att EU har nått ett beslut om EU:s stödlån till Ukraina. Det är centralt att implementeringen påbörjas så snart som möjligt. Ukraina måste ges maximal flexibilitet vid upphandling även om materielen kommer från partners utanför EU.

Vidare verkar regeringen för att de immobiliserade ryska centralbankstillgångarna ska nyttjas för Ukraina. Regeringen verkar också för en lösning när det gäller de blockerade medlen inom den europeiska fredsfaciliteten.

För det andra vill jag informera om att EEAS ska presentera ett förslag om förstärkt samarbete i syfte att stärka Ukrainas långsiktiga stabilitet och säkerhet. Tanken är att främja Ukrainas EU-integration, bland annat genom åtgärder inom försvarssektorn. Regeringen välkomnar detta arbete.

Regeringen välkomnar också Eumam Ukrainas arbete. Vi är redo att överväga alla lösningar som bidrar till att möta ukrainska behov.

EEAS väntas även föreslå en ny satsning på EU:s satellitcenter. Syftet är att möjliggöra övervakning av ett eventuellt eldupphör, efterlevnad av sanktioner och hybrida hot samt skadebedömningar. Inga beslut fattas vid detta möte. Regeringen avser i detta skede att notera förslaget.

För det tredje kommer jag att framhålla vikten av ett fördjupat försvarsindustriellt samarbete mellan EU och Ukraina. Regeringen driver på för att Ukrainas behov ska vara i fokus vid både etablering och implementering av EU:s försvarsinitiativ. EEAS kommer även att presentera ett förslag till ökat stöd till återintegrering och rehabilitering av ukrainska veteraner. Regeringen stöder även detta förslag.

Anf. 56 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi kan väl nämna att dagordningspunkt 5, liksom punkt 4 som vi hanterade nyss och den kommande punkt 6, också kommer att hanteras på utrikesrådet. EU-nämnden kommer alltså att ta upp dessa frågor igen ur de aspekterna. Kabinettssekreteraren kommer ju hit efter försvarsministern.

Anf. 57 MARKUS SELIN (S):

Fru ordförande! Tack, försvarsministern, för ännu en tydlig och klar redogörelse! Vi hade ju tid för detta i går också. Trots tidspress fick vi goda, rappa och tydliga svar.

Jag tänkte bara kort be försvarsministern att upprepa några saker. Det gäller två frågor under dagordningspunkten som vi vidrörde i går. Det första gäller satellitförmågorna. Kan försvarsministern säga lite mer om hur och var satellitförmågorna ägs och fylla ut sin redogörelse lite? Det andra gäller något som jag vidrörde lite i går, men under tidspress: Vi är ju här i nämnden överens om långsiktigt stöd till Ukraina, men kan försvarsministern siffersätta eller tidssätta vad vi egentligen ser framöver – alltså inte bara att det handlar om en väg framåt utan även lite tydligare om vilka steg vi tar här och nu och framöver? Försvarsministern kan kanske också säga något om vilka förmågor han just nu ser störst behov av i Ukraina.

Anf. 58 JACOB RISBERG (MP):

Fru ordförande! Tack, försvarsministern, för föredragningen!

Jag har egentligen inga större synpunkter. Detta var ju en fråga som togs upp i går också. Det talade ordet gäller förstås, men det kompletteras också med det skriftliga som vi har fått ut i förväg.

I första stycket finns en formulering som vi har reagerat på, nämligen att Ryssland inte visar någon ”genuin fredsvilja”. De visar ingen fredsvilja överhuvudtaget. Vi tycker att ordet ”genuin” är lite överflödigt där.

Vidare lyfter man fram USA:s fredssträngningar. Dem kan man väl knappast kalla för fredssträngningar över huvud taget.

Vi skulle föreslå att man stryker både orden om USA:s fredssträngningar och ordet ”genuin” vad gäller Rysslands fredsvilja. Det är väldigt graverande att varken USA eller Ryssland verkar vilja nå fram till någon form av fred.

Anf. 59 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru ordförande! Låt mig börja med Markus Selins frågor. Det handlar alltså om det satellitcenter som EU disponerar i Torrejón i Spanien, där man i huvudsak köper in och bearbetar kommersiella satellitbilder. >>> **Sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<det är ändå viktigt för Ukraina, >>> **Sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<för att kunna följa slagfältet i Ukraina >>> **Sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Det är en viktig förmåga som ger ett ytterligare bidrag till Ukraina.

Vår erfarenhet från Ukraina är att man har ett i det närmaste transparent slagfält, vilket gör att det är väldigt viktigt att hela tiden ha en väldigt god lägesbild.

Den andra dimensionen på frågan berör EU-finansieringen. EU-lånen gäller under 2026 och 2027. Markus Selin vet också att vi har en tvåårig ram framför oss kopplad till vårt Ukrainastöd. Vi är naturligtvis öppna för att förlänga den om behov finns, och det kommer de tyvärr att göra, tror vi. Vi är inte speciellt hoppfulla när det gäller de pågående fredsförhandlingarna. Ukraina är naturligtvis också engagerat.

De ukrainska behoven fick jag möjlighet att stifta närmare bekantskap med i går då den ukrainske försvarsministern var i Sverige. Han träffade ju både ledamöter i försvarsutskottet och talmannen.

De talar återkommande om luftförsvar, och det gäller både att hantera drönare och i allt högre grad att hantera ballistiska robotar och kryssningsrobotar. Man har ett behov av långräckviddig förmåga och av att utveckla ett starkt luftförsvar. Detta är några av de främsta militära behoven som de har uttryckt här och nu.

Låt mig ta upp Jacob Risbergs fråga. Jag noterade samma synpunkt från Ulf Holm tidigare. Det kanske mer är en taxonomisk fråga än en reell fråga om Rysslands fredsvilja är genuin. De deltar måhända i fredsförhandlingarna, men de har inte visat någon som helst vilja till eftergifter. Och den vapenvila som finns mellan Iran och USA nu är väldigt bräcklig, för att uttrycka sig milt.

Anf. 60 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag kan då konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då går vi vidare till det som är dagordningspunkt 6, Situationen i Mellanöstern och dess konsekvenser för Europas försvar och säkerhet. Det är en diskussionspunkt. Det är alltså mandat för diskussion som vi hanterar här.

Också denna punkt hanteras som sagt på utrikesrådet. Nu tar vi upp de delar som försvarsministern vill hantera.

Anf. 61 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru ordförande! Låt mig säga att regeringen välkomnar överenskommelsen om en vapenvila mellan USA och Iran, även om den, precis som jag tidigare anfört, är väldigt bräcklig. Det är avgörande att alla parter nu visar största möjliga återhållsamhet, engagerar sig fullt ut i diplomatiska lösningar och de-eskalerar situationen. En långsiktigt hållbar lösning måste hindra Iran från att utveckla kärnvapen, hota säkerheten i regionen och utföra destabiliserande aktiviteter i närområdet och i väst. Situationen i Hormuzsundet har visat att instabilitet snabbt kan störa den globala sjöfarten och påverka leveranskedjor. Den fria sjöfarten i enlighet med internationell rätt måste värnas.

Regeringen välkomnar också fortsatt EU:s maritima insatser. De spelar en viktig roll i att skydda handelsfartyg i olika delar av världen.

Regeringen anser också att det är av vikt att nå en långsiktig och fredlig lösning i konflikten i Libanon. Folkkräkten och internationell rätt måste respekteras. Sverige och EU stöder den libanesiska regeringens ansträngningar för fred och stabilitet.

Anf. 62 MARKUS SELIN (S):

Fru ordförande! Tack till försvarsministern än en gång!

Precis som i går tänkte jag återkomma till Mare Liberum från tidigt 1600-tal, alltså det fria havet. Jag tänkte be försvarsministern att inför EU-nämnden utveckla svaret på frågan – om frågan kommer upp på bordet – om Sverige ska stödja något slags arbete för att säkra sjöfarten kring Hormuzsundet, precis som vi nu har Operation Aspides som pågår och som verkar ha gått väldigt bra.

Jag tar en fråga till, eftersom det är så lugnt och sansat här inne. Jag vidrörde detta lite svagt i går, nämligen frågan om resurser kopplat till föregående dagordningspunkt om Ukrainas kamp för sin frihet och demokrati. Förutom oljepriset, hur ser försvarsministern på risken att fokus flyttar till det vi nu ser kring Hormuzsundet? Jag tror att det skulle vara intressant att höra ett litet resonemang kring det också, för det kan ju bli ganska konkret.

Anf. 63 JACOB RISBERG (MP):

Fru ordförande! Tack, försvarsministern, för dragningen!

Jag har egentligen inga synpunkter på ståndpunkten förutom att den känns lite kortsiktig, lite här och nu, och jag tycker att man bör se på lite längre sikt vad det här innebär och vilken inställning man har till den här konflikten.

När USA gick in i Irak för ett par decennier sedan gick USA åtminstone till FN:s säkerhetsråd innan och försökte få stöd och presenterade de bevis man sa sig ha gentemot Irak vad gäller internationell rätt och så vidare.

Man fick inte stöd från FN, men det fanns åtminstone en ansträngning att försöka få ett stöd för en invasion i Irak.

Den här gången har det inte skett. Man har varken konsulterat FN eller staterna runt omkring, utan det har skett helt och hållet i strid med FN-stadgan.

Jag tycker att man bör markera mot det, för det är inte okej. Man får helt enkelt inte agera så här utan att någon säger emot, och jag skulle gärna vilja att man lyfter frågan huruvida konflikten i sig över huvud taget har någon folkrättslig grund, annars finns en risk att vi ser den här typen av konflikter i framtiden.

Regeringen har varit väldigt svävande, särskilt statsministern som har sagt att vi får väl se vad som kommer ut av det här. Om vi får en regimförändring kanske man liksom blundar för själva interventionen.

Jag tycker därför att man skulle ha lite mer kritiska ögon på USA:s och Israels agerande i det här. I övrigt har jag inga synpunkter.

Anf. 64 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru ordförande! Kopplat till Markus Selins fråga pågår det ett initiativ som leds av Frankrike och Storbritannien. Ett fyrtiotal andra länder är också engagerade kopplat till åtgärder som man skulle kunna vidta för att öppna Hormuzsundet. Det finns naturligtvis ett starkt europeiskt intresse givet att många länder i Europa valde att gravitera bort från den ryska gasen och nu framför allt har ett behov av den qatariska gasen och, naturligtvis, säkra handelsleder.

De diskussioner som har varit på den nivån har i huvudsak letts av utrikesministrarna, och sedan har det varit en del uppföljningsmöten. Det är i ett annat säkerhetsläge än under en pågående konflikt där det i så fall skulle bli aktuellt med en insats.

För Sveriges del har vi sagt att vi i första hand står redo att bidra diplomatiskt och politiskt. Vi utesluter inte andra insatser, men det är lite för tidigt ännu att bedöma exakt hur det där kommer att utveckla sig. Jag kan tänka mig att kabinetssekreteraren även här kan utveckla en del av de diskussioner och resonemang som har varit.

När det sedan kommer till konsekvenserna för Ukraina på grund av den konflikt eller det krig som nu faktiskt råder, även om det här och nu är vapenvila i någon mån, har det rätt så långtgående konsekvenser för Ukraina, inte bara kopplat till att de ryska oljeintäkterna har ökat högst avsevärt, utan det har också flyttat politisk uppmärksamhet och bandbredd från Ukraina till Mellanöstern. Det påverkar också omDispositionering av militära resurser och förmågor.

Ännu har vi inte märkt att de har påverkat PURL-paketet, ska jag säga, men vi vet ju att vapenleveranser till andra europeiska länder har påverkats av att USA har tvingats använda mycket robotar och interceptorer, som det heter, till Patriotpaket och så vidare, så det har konsekvenser också för omDispositionering av militära resurser och förmågor och, som sagt, politisk bandbredd och uppmärksamhet, vilket vi beklagar.

När det kommer till de folkrättsliga frågorna från Jacob Risberg ska jag inte fly dem på något sätt, men med tanke på att kabinetssekreteraren är nästa person som ska upp här i nämnden tror jag att han kan ge en bättre, fullödlig bild kopplat till de folkrättsliga tolkningarna än vad jag kan.

Anf. 65 JACOB RISBERG (MP):

Återigen, jag har ingen avvikande ståndpunkt, men nu kommer än en gång kabinettssekreteraren till EU-nämnden i stället för utrikesministern. Det är ändå till syvende och sist regeringen och ministrarna i regeringen som får ta ansvar för den här typen av frågor, och de gånger som vi har haft samtal kring det här med kabinettssekreteraren har vi oftast inte fått fullödiga svar. Det känns inte alltid som att han har det mandatet.

Det är ändå ministrar i Sveriges regering som har gjort olika typer av uttalanden, så jag tycker att det är lite svagt att ducka det och återigen hänvisa till kabinettssekreteraren.

Anf. 66 ROBERT STENKVIST (SD):

Fru ordförande! Jag har en ren kunskapsfråga. Alla vet ju att oljepriset har ökat och att Rysslands inkomster därmed ökar. Men det cirkulerar uppgifter om att de i och med konflikten i Hormuzundet också lyckas sälja mycket mer olja nu.

Jag vet inte om försvarsministern har några vederhäftiga uppgifter om man har släppt lite på sanktionerna på grund av nödvändigheten i det.

Anf. 67 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

USA har ju till del luckrat upp de extraterritoriella sanktionerna, vilket vi har beklagat. Vi vill naturligtvis ha så mycket tryck som möjligt på Ryssland för att tvinga dem att ingå i någon form av genuina fredsförhandlingar. I kombination med det höjda oljepriset går naturligtvis Ryssland stärkta genom detta, så det är själva grunden för varför vi är oroliga för detta.

Vår strategi är glasklar när det kommer till Ukraina: Det är att hela tiden öka det militära stödet. I fjol hade vi det tredje högsta stödet i världen enligt Kiel Institute, men det handlar också om att öka trycket på den ryska energisektorn, alltifrån åtgärder mot skuggflottan till ökade sanktioner.

Anf. 68 ORDFÖRANDEN:

Efter den här diskussionen och några medskick konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Försvarsberedskap. Också detta är en diskussionspunkt, så det är mandat för diskussionen som vi hanterar här.

Anf. 69 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru ordförande! Jag kommer att fokusera på fyra aspekter av försvarsberedskap.

För det första förbereder EU en översyn av försvars- och säkerhetsupphandlingsdirektivet. Översynen kommer sannolikt att inledas under hösten. Regeringen verkar för att översynen inte ska resultera i nya regler som ökar den administrativa bördan för myndigheter och industri.

För det andra verkar regeringen för regelförenklingar på försvarsområdet. Trepartsförhandlingarna om omnibuspaketet pågår sedan i januari, och det finns en ambition om att nå en överenskommelse innan sommaren. Regeringen har övergripande välkomnat förslaget.

För det tredje fortsätter arbetet med åtgärder för kritiska förmågegap. Regeringen välkomnar det europeiska försvarsindustriella programmet som bland annat syftar till att stärka produktionskapaciteten. Sverige deltar aktivt i arbetet med att identifiera de europeiska försvarsprojekt av gemensamt intresse som brukar kallas för EDPCI.

Regeringen verkar för projekt som substantiellt bidrar till säkerheten inom EU. Sverige har också en ledande roll tillsammans med andra medlemsstater inom luftrobotförsvaret och markstridsområdet. Detta är en konkret del av uppföljningen av arbetet med vitboken för europeisk försvarsberedskap.

Jag kommer också att lyfta upp arbetsformerna för FAC Försvar. Jag kommer framför allt att betona vikten av väl förberedda möten och behovet av strategiska diskussioner om hur arbetet för att stärka försvarsberedskapen ska tas vidare.

För det fjärde, slutligen, pågår det en process för att stärka Europeiska försvarsbyrån. Regeringen välkomnar detta och ser positivt på att stärkandeprocessen genomförs stegvis. Detta kommer också att diskuteras vid Europeiska försvarsbyråns styrelsemöte i ministerformat. Mötet sker i anslutning till FAC Försvar.

Anf. 70 MARKUS SELIN (S):

Fru ordförande! Tack till försvarsministern för en tydlig och fyllig redogörelse!

Jag lovade att återkomma i dag angående jobben i Arvika, Örensköldsvik och Linköping.

Med den inledningen frågar jag försvarsministern hur det här kan bidra till fler jobb i Arvika, Örensköldsvik och Linköping. Här kan jag nämna två målkonflikter som finns. Dels har vi den klassiska målkonflikten mellan vad EU ska göra, tredjeland kontra det mellanstatliga arbetet. Det är en typ av målkonflikt. Dels har vi den andra målkonflikten som är dragkampen mellan små och stora företag. Jag vet att försvarsministern var inne på det i går i försvarsutskottet, osäker dock om det var under den här dagordningspunkten, men ämnet är ju bekant för oss. Försvarsministern får gärna kommentera det.

Sedan kan jag koppla på en avslutande fråga om just de här EDPCI:erna – kan försvarsministern dra till med Sveriges topp tre önskemål på projekt nu, speciellt när försvarsministern har skildrat förmågegap och så vidare?

Anf. 71 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Fru ordförande! Tack, Markus Selin, för frågorna!

Det europeiska försvarssamarbetet har nu tagit nya och kvalitativa steg genom att på allvar komma in i materielområdet. En utgångspunkt för att vi ska vara framgångsrika är ett stort svenskt engagemang i de här frågorna – det handlar om att vi ska kunna få tillträde till den gemensamma finansieringen fullt ut och naturligtvis möjliggöra återinvestering i den svenska försvarsindustriella basen.

Därför har vi själva presenterat två projekt som vi leder där vi vet att vi är framstående. Det ena kanske träffar Örensköldsvik med tanke på det handlar om markstridsområdet och CV90. Där har vi viktiga lärdomar

genom att ha gjort gemensamma nordiska upphandlingar inom det som heter LOI sexnationssamarbetet i norra Europa på CV90.

Vi arbetar också på att erbjuda långräckviddigt luftvärn som också handlar om Robotsystem 70, Tridonpjäser och ett system som heter Loke som vi också presenterar på europeisk nivå. Det har utvecklats på mindre än ett år som ett snabbt och agilt agerande, vilket innebär att vi erbjuder plattformar och system för att göra Europa säkrare och som också stärker försörjningssäkerheten i vår egen försvarsindustriella bas.

Det är klart att nu när försvarsinvesteringarna växer högst avsevärt är det också viktigt att vi breddar leverantörsbasen och att fler små och mellanstora företag har möjlighet till tillträde till marknaden. Delområden som växer väldigt snabbt nu är till exempel drönare, konnektivitet och AI, och där är det faktiskt mer vanligt med fler mindre bolag än stora bolag, så det visar också på komplementariteten mellan de större och de mindre företagen.

Nu ska jag svara på den tredje frågan från Markus Selin. Av de sju EDPCI:er som är presenterade nu har Sverige uttryckt intresse för fem. Robin kan föredra vilka de är.

Anf. 72 Ämnesrådet ROBIN ROSENKRANZ:

Det finns just nu diskussioner kring sju EDPCI:er, och som statsrådet sa är vi intresserade av fem av dem i nuläget.

Vi tycker att det är lite vanskligt att peka ut tre av dem, eftersom vi ju jobbar med en långsiktig plan. Det kan vara EDPCI:er som är aktiva i fyra fem eller tio år. Men om jag ändå ska försöka peka ut någonting kring detta rör de fem vi är intresserade av luftvärn, konnektivitet, rymd och maritima frågor. Sedan finns det också en geografisk EDPCI, som heter Eastern Flank Watch och som framför allt handlar om just den östra flanken. Av de fem kan vi i nuläget inte säga vilka tre som är viktigast, men det kommer att utvecklas över tid.

Anf. 73 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att efter den här diskussionen och några medskick, frågor och svar finns det stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkten Övriga frågor. Har försvarsministern några sådana?

Anf. 74 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Inga övriga frågor, fru ordförande.

Anf. 75 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för den informationen.

Vi tackar försvarsministern med medarbetare för den här gången.

Jag kan säga att försvarsminister Pål Jonson och gymnasie-, högskole- och forskningsminister Lotta Edholm får extra guldstjärnor av EU-nämnden eftersom de representerade sig själva här i dag, så som det är tänkt att vara. Men nu kanske också försvarsministern tillsammans med Erik Ottoson får ansluta till Sverigemötet? Alldeles oavsett detta önskar vi varmt lycka till på kommande möten i Bryssel och en trevlig helg när det är dags.

§ 6 Utrikesfrågor
Kabinettssekreterare Dag Hartelius
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikesfrågor
den 21 april 2026
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikesfrågor den 11 maj 2026

Anf. 76 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar kabinettssekreterare Dag Hartelius med medarbetare. Vi börjar med återrapporten.

Anf. 77 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

EU-nämnden har mottagit en skriftlig återrapportering från rådets möte den 21 april, och jag har inget att tillägga.

Anf. 78 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går över till information och samråd inför mötet i rådet den 11 maj 2026.

Vi börjar med dagordningspunkt 3, Aktuella frågor. Det är en informationspunkt.

Anf. 79 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Rådets nästa möte hålls den 11 maj i Bryssel. Vi har så här långt inte fått någon information om den höga representanten Kaja Kallas väntas ta upp något under punkten Aktuella frågor.

Utrikesministern kunde tyvärr inte komma på utsatt tid i dag eftersom hon har bjudits in till ett utrikesministermöte i Tyskland med kollegor från ett antal likasinnade länder. Mötet var ett tillfälle att diskutera några av de viktigaste frågorna vi har på vårt bord i Nato och EU inför kommande utrikesministermöten i Helsingborg och Bryssel. Utrikesministern kommer dock att representera Sverige på rådsmötet på måndag.

Anf. 80 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi konstaterar att man inte förväntar sig att något tas upp under dagordningspunkten Aktuella frågor.

Vi tackar för informationen om var utrikesministern befinner sig och om planerna på deltagande i FAC nästa vecka.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Uppdaterad omfattande hotanalys, Föredragning och Vägledning för det framtida arbetet. Det är en informationspunkt. Vi hade samma dagordningspunkt när vi talade om utrikesfrågor och försvar tidigare i dag.

Anf. 81 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Detta är just en informationspunkt där EU:s underrättelse- och lägescentral SIAC väntas ge en presentation av det pågående arbetet med att uppdatera EU:s hotbildsanalys.

Anf. 82 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Det är en diskussionspunkt. EU-nämnden hanterar mandat inför diskussion, och det gjorde vi alltså även när vi talade om utrikesfrågor och försvar tidigare i dag. Vi hade precis försvarsminister Pål Jonson här, men nu ger vi ordet till kabinetssekreteraren inför FAC.

Anf. 83 Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS:

Rådsdagordningens första diskussionspunkt är Rysslands aggression mot Ukraina. Regeringens linje är fortsatt tydlig, det vill säga ökat stöd till Ukraina och ökad press på Ryssland. Det är det bästa sättet att påverka Kremles vilja att fortsätta kriget.

Regeringen fortsätter att verka för en rättvis och hållbar fred som är grundad i folkrätten och som respekterar Ukrainas suveränitet och territoriella integritet. Vi får, oavsett vad som pågår i världen, inte låta vår uppmärksamhet avledas från det som är viktigt för att stärka Ukraina och dess förhandlingsposition.

Regeringen välkomnar att EU:s 90-miljarderslån till Ukraina kan börja betalas ut efter tidigare blockering. Det är också centralt att EU kan nå en lösning för de blockerade medlen inom ramen för Europeiska fredsfaciliteten, EPF. Frågan om att använda de immobiliserade ryska centralbankstillgångarna behöver samtidigt ligga kvar på bordet.

För att uppnå en rättvis och hållbar fred behöver Ukraina solida och trovärdiga säkerhetsgarantier. Ukrainas EU-medlemskap kommer att vara EU:s viktigaste bidrag till Ukrainas långsiktiga säkerhet. Ukraina har uppfyllt villkoren för nästa steg i anslutningsprocessen. Den meritbaserade processen kräver därför att Ukraina tillåts gå vidare i förhandlingarna. Regeringen verkar för att samtliga förhandlingskluster för både Ukrainas och Moldaviens EU-anslutning ska öppnas omgående, i linje med kommissionens bedömning.

EU:s militära och civila insatser och stöd till den ukrainska försvarsindustrin är också viktiga komponenter i EU:s bidrag till säkerhetsgarantier. Regeringen välkomnar att FAC väntas besluta om ett utvidgat mandat för EU:s civila rådgivningsinsats EUAM för att kunna inkludera arbetet mot hybridhot och med återintegrering av veteraner.

Efter antagandet av det 20:e sanktionspaketet måste nu ett 21:a sanktionspaket skyndsamt förberedas för att kunna antas till sommaren. Ett nytt styre i Ungern ger oss möjligheten att återkomma till tidigare ungerska blockeringar vad gäller både sektoriella åtgärder och sanktionslistningar.

Regeringen verkar fortsatt för att ytterligare åtgärder vidtas mot skuggflottan och dess möjliggörare samt den ryska banksektorn. Vi måste också motverka Rysslands förmåga att kringgå befintliga sanktioner. Att energipriserna har ökat till följd av konflikten i Mellanöstern gör det än viktigare att minska Rysslands energiintäkter. Regeringen fortsätter att verka för att EU ska införa fullt maritimt tjänsteförbud för fartyg som fraktar rysk olja, gas och kol oberoende av hur G7 beslutar i frågan. Vi kan inte låta Ryssland finansiera sitt krig mot Ukraina genom att sko sig på de ökade energipriserna.

Regeringen arbetar aktivt för att EU ska införa ytterligare sanktioner med anledning av förgiftningen av Aleksej Navalnyj.>>> ***Sekretess enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<***

Avslutningsvis välkomnar regeringen att EU på FAC väntas anta listningar kopplade till den olagliga deporteringen och tvångsflyttningen av ukrainska barn. I anslutning till FAC hålls också ett högnivåmöte inom ramen för plattformen för återförande av de bortförda ukrainska barnen, där utrikesministern kommer att delta.

Ansvarsutkrävande är en förutsättning för en rättvis och hållbar fred. Sverige är därför pådrivande för att den särskilda tribunalen för aggressionsbrottet mot Ukraina ska kunna börja arbeta så snart som möjligt. Regeringen överlämnade som bekant den 16 april en proposition till riksdagen om att Sverige ska ansluta sig till överenskommelsen om tribunalen.

Anf. 84 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Det är absolut glädjande att lånet antligen ser ut att kunna betalas ut, och vi hoppas att det administrativa arbetet nu verkligen fortlöper så att utbetalningen kan ske så snart som möjligt. Det är vi helt överens om.

Jag hoppas också, apropå det kabinetssekreteraren sa, att vi kan ta liknande positiva steg när det gäller de immobiliserade tillgångarna. Det är otroligt viktigt att den frågan ligger på bordet.

Kabinetssekreteraren nämnde också klustren gällande medlemskap i EU. Hur ser det ut med statusen på dem? Bedömer man att det kommer att gå att ta de stegen? Vilka hinder ser man nu?

Jag undrar även vilka ytterligare åtgärder mot skuggflottan regeringen vill se. Kabinetssekreteraren säger att man driver att det ska vidtas ytterligare åtgärder – men vilka, mer specifikt?

Det är såklart också bra med sanktioner kopplade till förgiftningen av Navalnyj och otroligt viktigt med de bortförda barnen. Vi står helt bakom regeringens ståndpunkter.

Anf. 85 Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS:

Det är som sagt väldigt glädjande att lånet kan börja utnyttjas. Det återstår mest tekniska frågor, men förhoppningen är att det ska kunna börja tillämpas nu i juni.

När det gäller de immobiliserade eller frysta tillgångarna finns det också anledning att hoppas på rörelser i frågan. Jag hörde i går att den holländske finansministern hade lyft frågan, och vi kommer naturligtvis från svensk sida att uppmuntra att det rör på sig i denna fråga. Den ligger kvar på bordet men blev ju fryst i EU-processen.

När det gäller frågan om kluster har det framför allt varit ett medlemsland som blockerat den, nämligen Ungern. Det vi hoppas på när det gäller flera av de här frågorna – inte minst denna men också EPF, alltså fredsfaciliteten – är att få se att det blir rörelse redan innan den nya ungerska regeringen har tillträtt. Som bekant ska det ungerska parlamentet samlas i morgon, och regeringsbildning kommer att ske under den kommande veckan. Det ger oss anledning att hoppas att det kan börja röra på sig ganska snabbt.

Vad gäller skuggflottan är ett element som vi driver och som vi tror skulle vara viktigt det maritima tjänsteförbudet, det vill säga att man breddar tillämpningen, alltså möjligheten att förbjuda tjänster till fartyg som utgör del av skuggflottan. Det är en del av den breddning vi har försökt arbeta med tillsammans med likasinnade under hela tiden. Det

gäller även service till de fartygen. Det finns fler delar som vi har jobbat med när det gäller den internationella sjöfartsorganisationen IMO:s regelverk för hamnar och så vidare. Det är ett viktigt verktyg. Det handlar också om fortsatta listningar av fartyg i skuggflottan. Sverige är ett av de mer aktiva och pådrivande länderna.

Anf. 86 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag kan då konstatera, utifrån den här diskussionen och lite frågor och medskick, att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Situationen i Mellanöstern. Det är en diskussionsfråga, så det vi här ger mandat för är diskussion. Detta har ju till dels också hanterats under punkten Utrikesfrågor – försvar.

Anf. 87 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Dagordningens andra diskussionspunkt rör situationen i Mellanöstern. Regeringen hyser förhoppning om att vapenvilan mellan USA och Iran kan upprätthållas. Samtidigt är det förstas oroande att Iran de senaste dagarna återigen har genomfört attacker mot civil infrastruktur i Förenade Arabemiraten och mot fartyg i närheten av Hormuzsundet. Det är oerhört viktigt att en ny eskalering undviks och att parterna finner en långsiktig lösning genom förhandlingar.

En diplomatisk lösning kan inte endast fokusera på ett slut på stridigheterna och fri sjöfart genom Hormuzsundet. Den måste också leda till att Iran inte kan utveckla kärnvapen, hota säkerheten i regionen eller utföra destabiliserande aktiviteter i närområdet och i väst.

Fri sjöfart är ett grundläggande svenskt intresse och avgörande för den globala handeln. Sverige välkomnar att EU ser över hur sanktionsinstrumentet kan utvidgas till stöd för fri sjöfart genom Hormuzsundet.

Det är också välkommet att EU nu stärker det strategiska samarbetet med GCC och Gulfländerna. Deras engagemang är avgörande för att upprätthålla regional stabilitet och begränsa konfliktens påverkan på Europa och Sverige.

Regeringen verkar fortsatt för att trycket på den iranska regimen ska upprätthållas och att det iranska folkets strävan efter mänskliga rättigheter ska respekteras och deras legitima krav hörsammas. Detta inkluderar fortsatt arbete för ytterligare sanktioner inom ramen för EU:s globala sanktionsregim för mänskliga rättigheter.

Regeringen välkomnar att vapenvilan i Libanon har förlängts. Det är dock beklagligt att den i praktiken bryts dagligen av såväl Israel som Hizbollah. Vi uppmanar samtliga parter att tillvarata möjligheten att säkerställa en långsiktig och fredlig lösning.

Regeringen verkar för att EU ska vara tydligt gentemot såväl Israel som Hizbollah med att de måste avstå från ytterligare attacker och att Israel måste dra sig tillbaka från libanesiskt territorium. Hizbollah måste också acceptera den libanesiska regeringens beslut och lägga ned sina vapen. Folkrätten inklusive internationell humanitär rätt måste respekteras.

Regeringen stöder den libanesiska regeringens ambitiösa ansträngningar för att stabilisera landet, avvärja Hizbollah och föra en dialog med Israel. Vi välkomnar de diskussioner som förs om att så fort

som möjligt ge ytterligare stöd till Libanons försvarsmakt genom den europeiska fredsfaciliteten.

Den humanitära situationen i Libanon är mycket svår. Regeringen har sedan konflikten eskalerade aviserat totalt 135 miljoner kronor i särskilt riktat humanitärt stöd till Libanon. Det här är stöd utöver vårt redan substantiella kärnstöd till FN-organisationer och Rödakorsrörelsen samt det betydelsefulla stöd som kanaliseras via EU.

Regeringen välkomnar att det i samband med rådsmötet arrangeras en första politisk högnivådialog mellan EU och Syrien. Det är välkommet att EU fortsätter att öka sitt engagemang i Syrien. Regeringen vill se att EU lyfter vikten av att den politiska processen i Syrien är inkluderande och att alla syrier får sina mänskliga rättigheter respekterade.

Det är välkommet att det ryska och iranska inflytandet i Syrien drastiskt har minskat. EU bör dock ändå understryka den destabiliserande effekt kvarvarande rysk militär närvaro i landet har på regionen. EU bör också betona vikten av samarbete inom migration och återvändande. Dessa medskick har regeringen framfört i arbetet inför högnivådialogen.

Samtidigt får vi inte glömma den mycket allvarliga situationen i Gaza. Den humanitära situationen för civilbefolkningen är fortsatt svår. Det begränsade humanitära tillträdet omöjliggör meningsfull återhämtning. EU måste fortsätta att tydligt kräva omedelbara förbättringar i det humanitära tillträdet. Restriktionerna mot internationella hjälporganisationer måste omedelbart lyftas. EU måste fortsätta att driva på för att konkreta framsteg i fredsplanen för Gaza ska genomföras, inklusive avvapningen av Hamas, så att verkliga förbättringar kan ske på marken i Gaza.

Regeringens syn på den negativa utvecklingen på Västbanken är känd. Bosätтарvåldet och bosättningspolitiken strider mot folkrätten och måste få ett slut. Här behöver EU visa handlingskraft.

Samtidigt behöver vi vara realistiska kring vilka förslag som kan få tillräckligt brett stöd inom EU för att faktiskt gå igenom. Regeringen har därför tillsammans med Frankrike föreslagit åtgärder för att stärka EU:s differentieringspolitik genom att införa särskilda tullar på produkter från bosättningar och möjliga importbegränsningar genom exportcertifikat.

De här förslagen har fått stöd från flera medlemsstater och har tagits vidare inom kommissionen. Regeringen driver nu på för att konkreta åtgärder i linje med våra förslag snarast ska läggas fram av kommissionen.

Regeringen driver också på för sanktionslistningar av flera extremistiska bosättare och bosätтарorganisationer och för att sanktioner ska införas mot extremistiska israeliska ministrar. Vi har inlett ett arbete tillsammans med likasinnade för att ta fram förslag på ytterligare sanktionslistningar.

När det gäller ytterligare sanktionslistningar mot extremistiska bosättare kan det finnas förutsättningar att göra framsteg nu när en ny ungersk regering är på plats.

Anf. 88 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Tack, kabinetssekreteraren, för dragningen! I delar blir detta såklart repetition från i går, men i och med att det som sagt inte var samråd utan bara information behöver vi ta allting även här.

Jag tänker att jag ändå börjar lite utanför. Jag börjar i den blockerande stadgan. På egentligen alla punkter när vi pratar om Mellanöstern är det otroligt viktigt med ett fungerande internationellt rättssystem och med ICC. Detta kommer jag att återkomma till på slutet, när vi kommer in på Syrien.

Vi ser redan i dag de otroligt stora konsekvenser som USA:s sanktioner får på domstolen och dess möjlighet att verka. Även andra organisationers möjlighet att hjälpa till och stötta domstolen i dess arbete drabbas när de står under så hårda sanktioner. Detta riskerar att skada organisationer som exempelvis Human Rights Watch, som har vittnat om detta i veckan.

Därför är just aktiverande av den blockerande stadgan otroligt viktigt. Detta är en fråga som jag har lyft ganska många gånger i nämnden. Jag vet att det är kommissionen som tar det beslutet, men jag har ändå fått signaler om att det också är medlemsländers funderingar som till viss del står i vägen. Det finns också flera länder som driver på. Jag skulle ändå vilja att kabinetssekreteraren sa något ytterligare om detta. Det finns ju länder som har tagit mer initiativ, så vilka initiativ tänker Sverige ta för att se till att vi kommer framåt i frågan och säkrar Internationella brottmålsdomstolens självständighet och möjlighet att fortsätta sitt arbete?

För att sedan gå in på själva sakfrågorna tänker jag att vi börjar i Iran. Här blir jag också lite som en repetition av mig själv i går.

Jag lyssnade väldigt noga på ståndpunkten för att höra om den hade förändrats sedan i går. Jag uppfattar som sagt detta snarare som en önskelista än en ståndpunkt. Vi håller alla med om att Iran inte ska utveckla kärnvapen och att man inte ska utgöra en destabiliserande faktor i omvärlden och i sitt närområde. Vi menar dessutom, om vi nu ska prata om långsiktig hållbarhet, att det borde framgå ännu tydligare redan här att det iranska folkets frihet är en självklar del av detta.

Det sägs dock fortfarande ingenting om vad EU egentligen tycker eller om vad Sverige tycker att EU bör göra och var EU ska stå i denna fråga, som är så otroligt komplex. Jag håller med om att den är komplex – det var ju svaret i går – men jag saknar fortfarande vad Sverige faktiskt vill att EU ska göra i frågan. Jag efterlyser fortfarande det svaret.

Som sagt: Själva målsättningen är vi alla överens om. Men vad betyder den? Var står Sverige och EU i det här läget? Vi har en otroligt komplicerad situation, vi har ett amerikanskt ledarskap som absolut inte bryr sig om det iranska folket och vi vet absolut inte heller vart kriget är på väg.

Om vi sedan går vidare till Libanon instämmer vi i det som regeringen framför. Däremot är det verkligen oerhört viktigt att EU markerar ännu tydligare mot Israel – och då kommer vi också in på nästa fråga, som gäller både Gaza och Västbanken.

Israel tvingar nu åter människor i Libanon att flytta på sig för att införa den här zonen. EU måste verkligen markera otroligt kraftfullt att Israel inte ska ockupera mark i Libanon.

Det är dock inte tillräckligt att markera mot Israel. Vi hamnade i går i utskottet i en diskussion där vi till slut ändå fick ett rakt svar: Nej, regeringen tycker inte att vi ska driva på för att pausa associeringsavtalet. Vi ska värna dialogen med Israel.

Då är det som att vi är ett år tillbaka i tiden. Kan regeringen visa något exempel på att det verkar som att den israeliska regeringen faktiskt lyssnar? Man utökar antalet bosättningar på Västbanken, trots att det är

fastslaget att de strider mot folkrätten och ska avskaffas. Man agerar tvärtemot möjligheten att få till en tvåstatslösning.

Fortfarande kommer inte heller nödvändig hjälp in i Gaza. Förutom att de är föräldralösa har tusentals barn i Gaza akut behov av vård. De är amputerade. De har inga ögon. De har förlorat öron. De behöver hjälp. Dessutom pågår fortfarande dödandet i Gaza. Det är en fruktansvärd situation, och vi kommer inte framåt.

Då känns det väldigt frustrerande att Sveriges regering fortsätter att hävda att dialogen är viktigare än att faktiskt markera. Det är jättebra att markera mot extremistiska ministrar, absolut, men vi måste också ta till vidare medel.

Man använder hela tiden argumentet om vad som är möjligt att genomföra. Men det är faktiskt så att flera stater driver på här. Spanien, Irland och Slovenien driver frågan om att suspendera, och även Frankrike har öppnat för detta. Det är alltså inte så att det inte finns länder som driver på i den här frågan.

På det spåret: Det är absolut bra att man tar steg för differentiering när det gäller bosättningsvaror, men det är inte tillräckligt. Bosättningarna är illegala. De strider mot folkrätten. Då bör vi inte heller handla med dessa varor. Därför står vi fast vid vår avvikande ståndpunkt om att vi helt enkelt inte ska handla med varor från bosättningar på ockuperade områden.

Till sist kommer jag till Syrien. Där uppfattade jag ändå mellan raderna att man lyfter fram minoriteter, vilket är otroligt viktigt. Det är en otroligt viktig fråga som vi fortsatt ser med väldigt stor oro på, tyvärr, även om det absolut tas positiva steg i landet i stort.

Apropå Human Rights Watch, som jag började med, vet jag att de har skickat ett brev till kommissionen inför högnivåmötet och den dialog som då ska ske med den syriska regeringen, bland annat om behovet av att lagföra de brott som begåtts och kanske fortfarande begås i Syrien i samband med kriget och efter kriget. De tar också upp hur viktigt det är att ge obehindrat tillträde till internationella aktörer för att verkligen kunna utreda detta, att Syrien ansluter sig till Romstadgan – apropå ICC – och att verkligen säkerställa hela befolkningens rättigheter.

Anf. 89 JACOB RISBERG (MP):

Fru ordförande! Tack till kabinetssekreteraren för dragningen! Man börjar känna sig mer och mer som en papegoja i de här sammanhangen när man upprepar samma krav.

Det sker som sagt emellanåt små, små förflyttningar från regeringens sida, men det är som att vända en Atlantångare: Man kommer bara någon grad från sin tidigare kurs och långtifrån till den vi skulle vilja se.

Om vi börjar med Iran håller jag med Alexandra Völker: Jag förstår inte riktigt vad man vill att EU ska göra. Det jag saknar och försökte lyfta med försvarsministern är synen på själva grundkonflikten, själva kriget. Vi har inte fått något riktigt fördömande vad gäller USA:s och Israels agerande. Det har varit väldigt lösa uttalanden – om det får bra effekt kanske det inte var så farligt ändå, typ. Nu raljerar jag lite grann, men det är i alla fall ett uttalande vi fått från statsministern.

Jag skulle vilja veta lite mer om hur man ser på folkrätten kring själva kriget och varför man inte lyfter upp detta. Det gäller ju att kunna förhindra liknande konflikter i framtiden.

Vi kan jämföra med hur USA agerade när det gällde Irak. Då gick man åtminstone till FN:s säkerhetsråd och försökte få stöd i förväg. Man lade fram de bevis man hade, eller påstod sig ha, för att Irak bröt mot internationella konventioner innan man gick in. Nu har man varken gått till FN:s säkerhetsråd eller konsulterat med grannländerna kring detta med Iran innan man gick in och attackerade, helt och hållet i strid mot FN:s stadgar.

När det gäller Syrien har jag egentligen inga synpunkter. Det är jättebra att EU engagerar sig starkt. Det måste i första hand handla väldigt mycket om att återuppbygga och försöka få till stånd en demokratisering av Syrien och i andra hand handla om återvändande för syriska flyktingar. Det känns som att EU agerar så, men när det gäller Sveriges agerande känns det som att man har en annan prioriteringsordning. Jag vill därför återupprepa att det är väldigt viktigt att det i första hand handlar om att få till ett stabilt och demokratiskt Syrien.

När det sedan gäller Israel – det handlar både om konflikten med Hizbollah, om den enorma förstörelse vi nu ser i södra Libanon och även om Gaza och Västbanken – är det bra att det tas små steg vad gäller till exempel differentieringspolitiken. Men nu har det snart gått två år sedan Internationella domstolen sa att omvärlden inte på något sätt får stödja Israels ockupationspolitik med vare sig ekonomiska eller politiska medel. Att man på dessa två år inte ens har lyckats stoppa importen av varor från israeliska bosättningar tycker jag är en skam.

Man kan inte skylla på att man inte har svensk lagstiftning för detta, för det har man ändå haft två år på sig att införa, ifall det är det som saknas. Jag tycker inte att man heller kan skylla på att det inte finns ett enat EU. Det krävs ändå i denna typ av frågor att vissa länder går före för att få en normerande effekt. Om man hela tiden skyllde på att det inte finns enighet skulle vi ha ett helt och hållet handlingsförlamat EU i alla typer av frågor. Vi måste få lite mer action från den svenska regeringen.

Slutligen tycker jag också att regeringens kommunikation kring denna konflikt, när det gäller både Libanon och det pågående våldet på Västbanken och i Gaza, är anmärkningsvärd. Det enda uttalande som jag de senaste veckorna sett på X, som jag förstår numera är utrikesministerns officiella kanal – varje gång man frågar efter uttalanden från regeringen hänvisas man till utrikesministerns kanal där – är ett fördömande, kan man säga, gällande den globala humanitära hjälpkonvoj som var på väg mot Gaza. Den attackerades av Israel på internationellt vatten, helt och hållet i strid mot alla olika typer av konventioner. Uttalandet handlar mer om att alla har ett personligt ansvar och att det är farligt att närma sig Gaza än om någon form av fördömande av Israels agerande. Inte ens när en nunna i Jerusalem blir överfallen av en israelisk bosättare, vilket fångas på film, får man någon form av uttalande från den här regeringen. Jag tycker att det är skamligt.

Jag tycker att detta är alldeles för svagt och anmäler därför avvikande ståndpunkt.

Anf. 90 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag ska inte upprepa allt som har sagts tidigare, men jag håller med om väldigt mycket av det.

Jag tycker att det är ett jättestort problem att ståndpunkten är så svag som den är – att man inte över huvud taget framför något slags kritik mot att USA har brutit mot folkrätten.

Jag tycker att det är oerhört problematiskt att man uppenbarligen inte vill pausa associeringsavtalet, med tanke på den utveckling vi ser. Jag förstår inte – vad är det man tänker sig göra för att sätta press på Israel? Varför kan man inte driva på för att associeringsavtalet ska pausas? Som vi har varit inne på så man åtminstone tidigare att anledningen är att det är många andra som är emot detta. Ja, men vi drev ju på för att låsa upp de frysta tillgångarna, och nu har vi lyckats få till de 90 miljarderna till Ukraina. Det handlar alltså snarare om att man uppenbarligen inte vill pausa associeringsavtalet. Där står jag definitivt kvar vid vår avvikande ståndpunkt.

Vi ska egentligen inte prata om UNRWA, men det är väl helt uppenbart när vi tittar på Libanon att vi borde återuppta stödet till UNRWA.

Jag tycker också att det är oerhört tråkigt att man måste betona vikten av återvändande och migration i den här situationen. Kan vi åtminstone försöka stabilisera någorlunda innan vi över huvud taget börjar prioritera den frågan?

Anf. 91 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V):

Vi håller med om mycket av det som har sagts här tidigare. Även vi tycker att regeringens ståndpunkt när det gäller associeringsavtalet är väldigt beklämmande. Vi står alltså fast vid vår tidigare avvikande ståndpunkt.

Anf. 92 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS:

Om vi börjar med blockeringsstadgan har världsländerna lyft upp flera praktiska åtgärder för att underlätta domstolens fortsatta arbete. Men man betonar också att det är viktigt att väga in de reella, eventuellt negativa effekterna av en aktivering, som kan trigga ytterligare sanktioner. Det är alltså en kalibrering vi gör. Regeringen ställer sig i grunden inte negativ till detta, men vi gör bedömningen att det handlar mycket om tillfället. Vi har också noterat att det verkar finnas ett spanskt brev om detta med en begäran till kommissionen, men vi har inte fått ta del av det.

När det gäller frågan om Iran, vad regeringen gör och var Sverige och EU står är den grundläggande ståndpunkten att Sverige och EU fortsatt står upp för vikten av diplomati, nedtrappning, återhållsamhet, skydd av civila och civil infrastruktur samt full respekt för folkrätten. Sverige och EU uppmanar parterna att bygga vidare på vapenvilan mot en långsiktigt hållbar lösning. En sådan lösning måste, som jag nämnde tidigare, hindra Iran från att utveckla kärnvapen och hota regionen och oss i väst. Det handlar också om fortsatt stöd till våra regionala partner, och vi har en nära dialog med dem från både Sveriges och EU:s sida.

Vi fortsätter också att arbeta med EU:s påtryckningar mot Iran. Ytterligare sanktionslistningar under den särskilda regimen med anledning av MR-situationen antogs vid FAC i mars, och arbetet med att ta fram ytterligare sanktioner fortsätter. Det pågår, som jag nämnde, också en diskussion om en utvidgning av sanktionsregimen med anledning av situationen i Hormuzsundet – regeringen välkomnar detta.

Jag kan också påminna om det arbete som den svenska regeringen bedrev när det gäller hänsyn till riksdagens framställan om sanktioner mot IRGC. Under ganska lång tid arbetade vi med och var pådrivande för tillkännagivandet, och vi nådde faktiskt framgång gällande detta tidigare i år.

När det gäller frågan om folkrätten är det, som utrikesministern sagt vid flera tillfällen, svårt att se att USA:s och Israels attacker var förenliga med folkrätten. Men det viktigaste just nu är att EU är en tydlig röst för regional stabilitet, i nära dialog med våra regionala partner, och att upprätthålla trycket mot Iran.

När det gäller dialogen med Syrien är högnivådialogen den 11 maj vid sidan av FAC-mötet ett viktigt tillfälle att presentera konkret stöd och möjligheter till fördjupat samarbete samt att förmedla våra förväntningar på den sittande övergångsregeringen gällande vikten av en demokratisk och inkluderande utveckling och av att alla syriers mänskliga rättigheter respekteras.

Övergångsregeringen bedriver en reformpolitik som på det stora hela visar en hel del positiva tecken, och det är viktigt att EU:s sanktionsregim anpassas till den situationen. Jag förväntar mig att denna sanktionsregim kommer att förlängas och uppdateras före slutet av maj. Sanktioner mot försvars- och inrikesministerierna väntas tas bort för att möjliggöra samarbete exempelvis till stöd för reformer av säkerhetssektorn och gällande migration. Vi har en väldigt god dialog med syriska företrädare om detta.

När det gäller frågan om den ”flotilla” som rör sig mot Israel och regeringens agerande har regeringen som sagt kommenterat ett antal konsulära fall med svenska medborgare som har varit med. En sitter för närvarande gripen i Israel medan en annan har återvänt till Sverige. Det har gjorts kommentarer kring det konsulära arbetet i övrigt och varnats för att regeringens och svenska statens möjligheter att stötta någon som befinner sig till havs är små.

När det gäller Israels ingripande har Israel enligt krigets lagar ett visst utrymme att stoppa och kontrollera fartyg på internationellt vatten och vidta nödvändiga åtgärder för att upprätthålla sin sjöblockad, som man har sedan länge. Sådana åtgärder måste enligt folkrätten vara nödvändiga och proportionerliga.

Vi har i detta läge inte tillräcklig information för att bedöma om Israel gått utanför det utrymmet eller inte. Andra länder och andra aktörer har gjort andra bedömningar – detta är inget ovanligt. I grunden handlar det om att vi gör olika bedömningar i den avgörande frågan om Israel har rätt till en sjöblockad eller inte.

När det gäller frågan om UNRWA och Libanon är det viktigaste för regeringen att svenskt stöd gör maximal nytta för svårt behövande. Sverige är en av de största givarna av kärnstöd till flera av de viktigaste humanitära aktörer som är verksamma i Libanon. I en oförutsägbar situation som denna möjliggör kärnstödet en chans för organisationerna att agera snabbt och fördela resurser dit där behoven är som störst. Regeringen bedömer att aktörer som UNHCR, World Food Programme och rödakorsrörelsen har god kapacitet, och det är dem vi arbetar med.

Sedan kommer jag till frågan om det svensk-franska initiativet gällande associeringsavtalet. Detta har varit en återkommande fråga där

regeringen för det första har gjort bedömningen att det inte är möjligt eller ens önskvärt att avsluta associeringsavtalet. I ett läge där regeringen inom EU försöker påverka Israels agerande när det gäller situationen på Västbanken och i Gaza tittar vi framför allt på vad som är möjligt och vad som är effektivt.

Detta är också bakgrunden till de saker som nu ligger på bordet och som regeringen driver. Det rör sig för det första om det svensk-franska initiativet om partiella begränsningar när det gäller handel med Västbanken. Vi väntar nu på att kommissionen ska återkomma med ett förslag. Vi har noterat att ett antal medlemsländer stöder detta förslag, och vi arbetar också i EU-huvudstäder för att öka det stödet. Vi tror alltså att det finns en reell möjlighet att detta vinner stöd, till skillnad från förslaget om att slopa associeringsavtalet.

Det andra område där vi också tror att det finns möjlighet att påverka och att få stöd i medlemsstatskretsen är ytterligare listningar av extremistiska bosättare och ministrar på Västbanken.

Detta är egentligen svaret. Vi försöker agera där vi tror att det är möjligt och kan få effekt. Det handlar också om olika majoritetsförhållanden när det gäller beslut i EU. I vissa frågor krävs kvalificerad majoritet och i andra fall enhällighet. Gäller enhällighet är det betydligt svårare att få igenom ett beslut.

Anf. 93 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Jag tackar för svaren.

Jag reagerade dock på kabinetssekreterarens svar om UNRWA, det vill säga att regeringens ingång är att ge stöd till dem som kan ge mest effekt. Det är ju inte sant. Ideologiska skygglappar har gjort att man har blivit en del av den desinformationskampanj som bedrivs mot det FN-organ som till och med finns inskrivet i generalförsamlingens stadga, trots att det är en helt unik organisation, vilket alla andra organisationer vittnar om.

Det blir därför väldigt märkligt om man hävdar att man stöttar de organisationer som gör mest skillnad. De är jätteviktiga organisationer, men man kan inte svara att man inte stöttar UNRWA på grund av att de andra är viktigare. Då förvanskar man sanningen fullständigt.

Vi menar att det i den svenska ståndpunkten i stället bör framgå att vi uttrycker stöd till UNRWA och dess viktiga arbete, inte minst i Libanon.

Anf. 94 YUSUF AYDIN (KD):

Ordförande! Tack, kabinetssekreteraren, för ståndpunkten, som vi givetvis stöder!

Jag vill betona vikten av den humanitära situationen i Libanon, som är väldigt svår. Det stöd som Sverige har gett är bra, men det vore kanske även bra om fler EU-länder gör sådana ansträngningar. Civilbefolkningen har hamnat i kläm, och Libanon är sedan tidigare ett land som har det ekonomiskt tufft. Det vore väldigt bra om man beaktar det.

På senare tid har dessutom den kristna befolkningen där hamnat lite i kläm, vilket sätter mycket press. Det finns samhällen i södra delen där det humanitära tillträdet är väldigt begränsat. Jag tror att det är viktigt att generellt poängtera den humanitära situationen för civilbefolkningen i Libanon.

På senare tid har det från Hizbollahs dessutom kommit en offensiv mot den kristna patriarken i landet. Det skapar oro bland gruppen i stort. Det är därför viktigt att betona det och stödet till fred och ansträngningar att avväpna Hizbollah.

I fråga om Syrien vill jag gärna veta lite mer om högnivådialogen och lyfta fram vikten av en inkluderande process, vilket kanske också nämndes. Det är viktigt att det leder till reformer och en konstitution som säkerställer att alla syrier garanteras lika rättigheter, oavsett religion, etnicitet, kön och så vidare. Det måste finnas förväntningar på slutresultatet, alltså vad det hela ska leda till. Det har funnits en oro om det.

Det är viktigt att regeringen jobbar för att förhindra det sekteristiska våld som har uppstått under vissa perioder och skapat oro hos olika minoriteter för att den eskalering som skett till och från de senaste ett och ett halvt åren ska spridas. Man måste därför även fokusera på säkerheten i landet.

Anf. 95 JACOB RISBERG (MP):

Fru ordförande! Tack, kabinetssekreteraren, för svaret!

Jag hade egentligen inte tänkt säga något mer men jag blir lite upprörd när det gäller havsrätten och sjöblockaden.

Låt oss titta på den ursprungliga blockaden, det vill säga den som finns vid Gazas kust. Som stridande part har man rätt att upprätta en sjöblockad, men den får definitivt inte förhindra humanitär hjälp eftersom det strider mot internationella humanitära lagar. Redan där är blockaden vid Gazas kust illegal.

Ponera att sjöblockaden är laglig. Då har kanske Israel rätt att borda fartyg på internationellt vatten. Visst, man kan stoppa, borda och kontrollera för att se så att inget militärt finns på båtarna. Men man har definitivt inte rätt att kidnappa människor från båtarna, och man ska släppa båtarna och låta dem passera om det visar sig att de bara har humanitär hjälp, det vill säga mat och förnödenheter, ombord. Man har ingen rätt att förhindra dem att sedan nå Gazas kust.

Man kan alltså inte bara stirra sig blind på att det finns en möjlighet för Israel att stoppa båtarna. De får stoppas tillfälligt för att man ska kunna undersöka dem, men sedan ska de släppas vidare.

Låt oss se på de ”flottillor” som har försökt ta sig till Gaza de senaste åren. Finns det något belägg för att de över huvud taget har innehållit något annat än humanitär hjälp? Varför kommer i så fall inget fördömande efteråt när Israel väl har gjort sina undersökningar?

Man kan inte hela tiden bara hänvisa till att det finns en möjlighet att stoppa båtar. Det finns nämligen ett ”efter” också. Man måste släppa båtarna efteråt och tillåta dem att gå till Gazas kust. Annars strider det mot internationell humanitär rätt. Så enkelt är det.

Anf. 96 Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS:

Låt mig först göra ett förtydligande när det gäller UNRWA. Det jag försökte förmedla var att vi ser att det viktigaste är att den humanitära hjälpen når fram och att man hittar effektiva kanaler för detta.

Beträffande Libanon driver vi absolut på för att ge så mycket stöd som möjligt till den libanesiska regeringen och situationen i landet. Det handlar

dels som det humanitära stödet, dels stödet till den libanesiska regeringen i förhållande till den libanesiska armén och möjligheten att avväpna Hamas. Det här är ett land som är väldigt skört men som på senare tid har haft en mer positiv politisk utveckling. Den får i det här läget inte gå om intet.

I Syrien har vi också sett en utveckling sedan december 2024 som kanske har gått oväntat snabbt i positiv riktning. EU:s inställning har hela tiden varit att stötta en reformutveckling men samtidigt villkora den. Många gamla sanktioner mot den gamla regimen ligger kvar, men det är nödvändigt att också underlätta en reformutveckling i landet i demokratisk riktning så att man skapar förutsättningar för Syriens människor att kunna leva och få en positiv ekonomisk utveckling.

Denna tvåspårspolitik har hela tiden varit en morot men också en piska. Det är vad vi har tillämpat. Vi har dessutom en nära bilateral dialog och försöker på nära håll följa utvecklingen i Syrien.

Jag träffade själv Syriens FN-ambassadör förra veckan, och vi har just haft en delegation där nere för att verkligen få en god egen bild av hur man bäst kalibrerar mellan piska och morot. I det finns krav på en inkludering och på jämställdhet inklusive att den mångfald som kännetecknar det syriska samhället ska respekteras.

Det här är vad regeringen driver, och det är något som engagerar oss väldigt mycket, också inom EU-processen.

När det gäller frågan om blockaden har Israel de facto rätt att tillämpa en sjöblockad. Sedan kommer frågan i efterhand om vilken grund man har haft för sitt ingripande som är avgörande.

Anf. 97 JACOB RISBERG (MP):

Jovisst, men den får inte stoppa humanitär hjälp.

Anf. 98 VICE ORDFÖRANDE:

Har kabinettsekreteraren någon ytterligare kommentar om detta? Nej.

Låt mig sammanfatta det hela utifrån tidigare kända och nya avvikande ståndpunkt.

För paus för EU:s associeringsavtal finns en avvikande ståndpunkt från S, V, C och MP.

För att ej handla med varor från ockuperade områden finns en avvikande ståndpunkt från S, V, C och MP.

Detsamma gäller UNRWA:s viktiga roll i området.

Därutöver har Miljöpartiet en bredare avvikande ståndpunkt utifrån det som Jacob Risberg har anfört här i dag.

Jag konstaterar därmed att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Västra Balkan. Det är en diskussionspunkt, så det gäller ett mandat för diskussion.

Anf. 99 Kabinettsekreterare DAG HARTELIUS:

Dagordningens tredje diskussionspunkt är västra Balkan. Diskussionen syftar till att vägleda EU:s agerande på västra Balkan och väntas fokusera på hur EU ska verka för att främja säkerhet, stabilitet och demokratisk och ekonomisk utveckling i länderna.

EU:s utvidgning kommer att utgöra en viktig del av diskussionen, som följer på det frukostmöte med utrikesministrarna från länderna på västra Balkan som äger rum precis före rådsmötet.

Regeringen är övertygad om att om att EU:s fortsatta utvidgning och samarbete med partner i vårt närområde har stor säkerhetspolitisk och ekonomisk betydelse. Regeringen välkomnar därför ett regelbundet utbyte på ministernivå med kandidatländerna, inklusive länderna på västra Balkan, för att diskutera gemensamma utmaningar och fördjupat samarbete.

Detta är av särskild vikt mot bakgrund av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Europa måste stå samlat och enat för ett fortsatt stöd till Ukraina och för att värna säkerheten på vår kontinent.

Samarbetet mellan EU och länderna på västra Balkan är väl utbyggt och utvecklas löpande. För två år sedan slöt EU ett säkerhets- och försvarspartnerskap med Albanien och Nordmakedonien. Under våren har EU arbetat med en rad konkreta förslag om närmare samarbeten med regionen, bland annat kopplat till bemötande av hybridhot inklusive genom förstärkt cybersäkerhet och motverkande av otillbörlig informationspåverkan.

Montenegro och Albanien gör stora framsteg i sina anslutningsförhandlingar om medlemskap, och samtliga förhandlingskapitel har öppnats med båda länderna. Montenegro är det land som hittills har kommit längst. Regeringen välkomnar därför EU:s beslut att tillsätta en särskild arbetsgrupp för att börja utarbeta anslutningsfördraget för Montenegro. Sverige avser att bidra till det arbetet.

Regeringen stöder också Nordmakedoniens EU-närmande och uppmanar landet att intensifiera reformarbetet för att stå rustat när de formella förhandlingarna kan öppnas.

I Bosnien och Hercegovina är säkerhetsläget skört men fortsatt stabilt. Regeringen uppmanar landets ledning att samla sig och enas om att genomföra nödvändiga reformer för att med tiden kunna inleda förhandlingar.

I Serbien ser vi en fortsatt demokratisk tillbakagång. Sedan årsskiftet har flera lagar antagits som undergräver rättsväsendets oberoende. Kontoret för Eurojust har stängts. Attacker mot demonstranter, universitet och civilsamhälle har tilltagit. I ljuset av detta har regeringen verkat för att pausa EU:s finansiella stöd till Serbien inom ramen för tillväxtplanen för Västra Balkan. Det är välkommet att kommissionen nu har hörsammat detta och aviserat att inga utbetalningar kommer att ske till dess att åtgärder har vidtagits i linje med Venedigkommissionens rekommendationer.

Kosovo är än så länge ett potentiellt kandidatland. Regeringen stöder Kosovos medlemskapsansökan och uppmanar landet till fortsatta reformansträngningar.

Anf. 100 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Det här är en viktig punkt. Faktum är att utrikesutskottet ska besöka både Bosnien och Albanien nästa vecka. Vi följer också den här frågan väldigt nära.

Jag instämmer verkligen i det kabinetssekreteraren sa om den oroande utvecklingen i Serbien. Det är tyvärr väldigt tråkigt att följa den.

Min fråga gäller egentligen Bosnien och Hercegovina och de nödvändiga reformerna som behöver genomföras. Det instämmer vi såklart i.

Det svåra här som jag skulle vilja höra kabinetssekreteraren resonera lite grann kring är Daytonavtalet och dess inlåsnings effekter som gör det ganska svårt att genomföra reformerna. Bara att utse en huvudförhandlare har blivit otroligt svårt.

Jag skulle gärna vilja höra kabinetssekreteraren resonera kring detta och kanske framför allt hur EU kan stötta Bosnien i det arbetet.

Anf. 101 Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS:

Först vill jag framhålla betydelsen av att utskottet besöker regionen. Det gäller vårt arbete med stödet till Västra Balkan. Det är ett stöd till reformprocesser som i sin tur bidrar till stabilitet för Europa och stabilitet, tillväxt och utveckling i regionen. Det är en region som dessutom hotas av externa aktörer, inte minst Ryssland med sin inblandning, som vi har sett i tidigare fall.

Den andra poängen med betydelsen av sådana besök, kontakter och engagemang för västra Balkan är att det stärker trovärdigheten i den svenska politiken med stödet till Ukrainas och Moldaviens EU-utvidgning, som vi berörde tidigare. Vi framstår inte som ensidiga, utan vi stöder allt som är meritbaserad utvidgning. Det är en viktig punkt att samtidigt forcera.

Situationen i Bosnien och Hercegovina har varit komplicerad alltsedan början. Vi har en rad faktorer med de olika grupperna med de kroatiska, bosnienserbiska och bosniakiska grupperna. Det gäller inte minst Republika Srpska i norr som har agerat direkt destruktivt under Milorad Dodik. Det har samverkat med Moskva och med Viktor Orbán.

Tyvärr har det blivit så med tiden att utvecklingen snarast har stelnat när det gäller att försöka att hitta kompromisslösningar och gå framåt. Det viktigaste för detta är att fortsätta ett aktivt reformstöd och att fortsätta med en tydlig konditionalitet. Det finns problem med de nuvarande lösningarna. Helt uppenbart är det en svår och långsam process i Bosnien och Hercegovina.

Apropå svåra processer kan jag nämna Kosovo, där vi har ett potentiellt kandidatland. Det har varit 16 månader av expeditonsminister och en väldigt långsam utveckling vad gäller både situationen i landet och dialogen med Serbien. Det är en annan källa till problem.

Bosnien är det land som behöver åtskilligt med stöd och uppmuntran när det gäller reformprocesserna. Vi har existerande problem med de existerande strukturerna och de särskilda representanterna.

Från EU:s sida är det bästa vi kan göra att fortsätta dialogen, att fortsätta att puffa på aktörerna till samverkan och att ge ett stöd som samtidigt är tydligt villkorat.

Anf. 102 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi är på dagordningspunkt 8, Övriga frågor.

Anf. 103 Kabinetssekreterare DAG HARTELIUS:

Jag vill nämna att en informell diskussion med Kanadas utrikesminister kommer att äga rum under eftermiddagen samma dag. Efter rådsmötet anordnas konferensen om de bortförda ukrainska barnen, som jag nämnde tidigare, och den nämnda högnivådialogen med Syrien.

2025/26:38

8 maj

Anf. 104 VICE ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi tackar kabinetssekreteraren med medarbetare för den här gången, önskar lycka till inför nästa vecka, och en trevlig helg när det blir dags.

Innehållsförteckning

§ 1 Utbildnings-, ungdoms-, kultur- och idrottsfrågor.....	1
Anf. 1 VICE ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	1
Anf. 3 VICE ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	1
Anf. 5 ROSE-MARIE CARLSSON (S).....	2
Anf. 6 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	2
Anf. 7 VICE ORDFÖRANDEN	2
Anf. 8 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	2
Anf. 9 VICE ORDFÖRANDEN	3
Anf. 10 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	3
Anf. 11 VICE ORDFÖRANDEN	3
Anf. 12 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	4
Anf. 13 VICE ORDFÖRANDEN	4
Anf. 14 Gymnasie-, högskole- och forskningsminister LOTTA EDHOLM (L).....	4
§ 2 Utbildnings-, ungdoms-, kultur- och idrottsfrågor.....	5
Anf. 15 VICE ORDFÖRANDEN	5
Anf. 16 Statssekreterare PETRA NOREBACK	5
Anf. 17 VICE ORDFÖRANDEN	5
Anf. 18 Statssekreterare PETRA NOREBACK	5
Anf. 19 LOUISE THUNSTRÖM (S).....	6
Anf. 20 Statssekreterare PETRA NOREBACK	6
Anf. 21 Ämnesrådet NIKLAS KARLENDAL	7
Anf. 22 VICE ORDFÖRANDEN	7
Anf. 23 Statssekreterare PETRA NOREBACK	7
Anf. 24 VICE ORDFÖRANDEN	7
Anf. 25 Statssekreterare PETRA NOREBACK	7
Anf. 26 VICE ORDFÖRANDEN	8
Anf. 27 Statssekreterare PETRA NOREBACK	8
Anf. 28 VICE ORDFÖRANDEN	8
Anf. 29 Statssekreterare PETRA NOREBACK	8
Anf. 30 VICE ORDFÖRANDEN	8
§ 3 Utbildnings-, ungdoms-, kultur- och idrottsfrågor.....	9
Anf. 31 Statssekreterare PETRA NOREBACK	9
Anf. 32 VICE ORDFÖRANDEN	9
Anf. 33 Statssekreterare PETRA NOREBACK	9
Anf. 34 VICE ORDFÖRANDEN	9
Anf. 35 Statssekreterare PETRA NOREBACK	10
Anf. 36 VICE ORDFÖRANDEN	10
Anf. 37 Statssekreterare PETRA NOREBACK	10
Anf. 38 VICE ORDFÖRANDEN	11

§ 4 Utbildnings-, ungdoms-, kultur- och idrottsfrågor.....	12
Anf. 39 VICE ORDFÖRANDEN	12
Anf. 40 Statssekreterare KARIN SVANBORG-SJÖVALL.....	12
Anf. 41 VICE ORDFÖRANDEN	12
Anf. 42 Statssekreterare KARIN SVANBORG-SJÖVALL.....	12
Anf. 43 VICE ORDFÖRANDEN	14
Anf. 44 Statssekreterare KARIN SVANBORG-SJÖVALL.....	14
Anf. 45 VICE ORDFÖRANDEN	14
Anf. 46 Statssekreterare KARIN SVANBERG-SJÖVALL.....	15
Anf. 47 VICE ORDFÖRANDEN	15
§ 5 Utrikesfrågor – försvar	16
Anf. 48 VICE ORDFÖRANDEN	16
Anf. 49 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	16
Anf. 50 VICE ORDFÖRANDEN	16
Anf. 51 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	16
Anf. 52 VICE ORDFÖRANDEN	16
Anf. 53 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	16
Anf. 54 VICE ORDFÖRANDEN	16
Anf. 55 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	16
Anf. 56 VICE ORDFÖRANDEN	17
Anf. 57 MARKUS SELIN (S).....	17
Anf. 58 JACOB RISBERG (MP).....	18
Anf. 59 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	18
Anf. 60 VICE ORDFÖRANDEN	18
Anf. 61 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	19
Anf. 62 MARKUS SELIN (S).....	19
Anf. 63 JACOB RISBERG (MP).....	19
Anf. 64 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	20
Anf. 65 JACOB RISBERG (MP).....	21
Anf. 66 ROBERT STENKVIST (SD).....	21
Anf. 67 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	21
Anf. 68 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 69 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	21
Anf. 70 MARKUS SELIN (S).....	22
Anf. 71 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	22
Anf. 72 Ämnesrådet ROBIN ROSENKRANZ	23
Anf. 73 VICE ORDFÖRANDEN	23
Anf. 74 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	23
Anf. 75 VICE ORDFÖRANDEN	23
§ 6 Utrikesfrågor	24
Anf. 76 VICE ORDFÖRANDEN	24
Anf. 77 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	24
Anf. 78 VICE ORDFÖRANDEN	24
Anf. 79 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	24
Anf. 80 VICE ORDFÖRANDEN	24
Anf. 81 Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	24

Anf. 82	VICE ORDFÖRANDEN	24
Anf. 83	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	25
Anf. 84	ALEXANDRA VÖLKER (S)	26
Anf. 85	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	26
Anf. 86	VICE ORDFÖRANDEN	27
Anf. 87	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	27
Anf. 88	ALEXANDRA VÖLKER (S)	28
Anf. 89	JACOB RISBERG (MP)	30
Anf. 90	ANNA LASSES (C)	31
Anf. 91	ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V)	32
Anf. 92	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	32
Anf. 93	ALEXANDRA VÖLKER (S)	34
Anf. 94	YUSUF AYDIN (KD)	34
Anf. 95	JACOB RISBERG (MP)	35
Anf. 96	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	35
Anf. 97	JACOB RISBERG (MP)	36
Anf. 98	VICE ORDFÖRANDEN	36
Anf. 99	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	36
Anf. 100	ALEXANDRA VÖLKER (S)	37
Anf. 101	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	38
Anf. 102	VICE ORDFÖRANDEN	38
Anf. 103	Kabinettssekreterare DAG HARTELIUS	38
Anf. 104	VICE ORDFÖRANDEN	38